

Nr 53.

Ankom till riksdagens kansli den 4 april 1938 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt till jakt m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 14 januari 1938 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 46, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga förslag till

- 1) lag om rätt till jakt;
- 2) lag angående tillägg till 7 § lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 25) om servitut; samt
- 3) lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 7) angående nationalparker.

Förslagen äro av följande lydelse:

“F ö r s l a g till Lag om rätt till jakt.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Den som har rätt till jakt äger att, med de undantag och inskränkningar som äro stadgade i denna lag eller annan författning, å det område jakträtten omfattar utan intrång av annan jaga samt döda eller fånga vilda däggdjur och fåglar samt deras ungar ävensom tillägna sig sådana fåglars bon och ägg.

Jakträttsinnehavaren bör genom ändamålsenlig och efter tillgången på villebråd lämpad jakt ävensom, där så lämpligen kan ske, genom åtgärder för villebrådets skydd och förkovran sörja för bevarandet av ett artrikt och livskraftigt villebrådsbestånd (jaktvård).

Jaktvården skall städse bedrivas under hänsynstagande till jordbrukets och skogsskötselns ävensom andra näringars intressen.

2 §.

Jakträtt tillkomme, där ej annorledes stadgas i denna lag, en var jordägare å honom tillhörigt område.

3 §.

Å häradsallmänning tillgodogöres jakträtten i enlighet med vad i lagen om häradsallmänningar är stadgat rörande delägares rätt till sådan allmänning.

4 §.

Å sockenallmänning, byaskog eller annan dylik samfällighet må delägarna, där de ej annorledes åsämjas, alienast för egna behov utöva jakträtt.

Äro särskilda föreskrifter gällande om allmänningens eller samfällighetens förvaltning, äga delägarna i enlighet därmed fatta beslut om jakträttens tillgodogörande för gemensam räkning. I annat fall må bestämmelse om jakträtten träffas efter ty är stadgat i lagen om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

Avgärda by have jakträtt allenast å sina ägor inom hank och stör.

5 §.

1 mom. Den som äger väg have icke jakträtt därå, med mindre han äger mark därintill.

Den som äger marken å bägge sidor av väg have, ändock han icke äger vägen, jakträtt därå.

Går väg i gränsen mellan skilda ägares mark och äger ingen av dem vägen, have var och en av dem jakträtt å vägen.

2 mom. Å område, hörande till järnväg, spårväg eller kanalverk, må ej idkas jakt, med mindre fråga är om åtgärder, som erfordras för trafikaneläggningens skyddande mot skada av villebråd.

6 §.

Å mark vilken såsom tvistig blivit ställd under förbud må icke någon av de tvistande utan överenskommelse jaga.

7 §.

Boställshavare, kronohemmans åbo och, inom de sex nordligaste länen, innehavare av kronotorp, skogstorp eller odlingslägenhet å kronomark samt den som med nyttjanderätt innehar å sådan mark upplåtet kolonat ävensom innehavare av fjällägenhet ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län äge jakträtt å fastighetens ägor; dock skall den innehavare av kronotorp, skogstorp, odlingslägenhet, kolonat eller fjällägenhet sålunda medgivna jakträtten icke innefatta rätt till jakt efter älg.

Är eljest mark för jordbruk genom arrendeavtal eller annorledes åt någon

upplåten, äge brukaren, där ej annat avtalats, nyttja den jakt som hör till marken.

Innehavare eller brukare av fastighet varom är fråga i denna paragraf må icke utan särskilt bemyndigande av ägaren tala för fastigheten i frågor rörande bildande av jaktvårdsområde varom sägs i 10 §.

8 §.

Är genom urminnes hävd eller genom särskilt stadgande, avtal, dom eller skattnödgning eller på annat lagligt sätt än här ovan sägs bestämt om någons rätt till jakt, vare det gällande.

Servitut, som innefattar jakträtten å viss fastighet, må dock, sedan femtio år förflutit från servitutets tillkomst, ändå att sådana omständigheter icke visas föreligga som avses i 7 § första stycket lagen om servitut, på yrkande av ägaren till den fastighet som besväras av servitutet av domstol förklaras förfallet, såvida ej ägaren till den fastighet till vars förmån det gäller bestrider yrkandet och servitutet finnes böra i jaktvårdens intresse bestå. Har yrkande som nyss sagts avslagits, må förnyad prövning av frågan påkallas, sedan tio år förflutit efter utgången av förstnämnda tid, och sedermera efter utgången av varje ny tid av tio år.

9 §.

Jakträtt, som åt någon upplåtes annorledes än i samband med markens upplåtande till brukande, må icke utan upplåtarens eller hans rättsinnehavares samtycke överlätas å annan.

10 §.

1 mom. Ägare av särskilda fastigheter, vilkas ägor bilda ett sammanhängande område, må i ändamål att befrämja jaktvården å området besluta, att ägorna skola utgöra jaktvårdsområde. För beslutets giltighet fordras fastställelse av länsstyrelsen.

Jaktvårdsområde skall, efter vad fastighetsägarna besluta, bildas för visst antal år, lägst tio och högst tjugufem. Beslut om bildande av jaktvårdsområde skall tillika innehålla de huvudsakliga grunderna i fråga om huru å området jakten må utövas och viltvården handhavas ävensom fastighetsägares skyldighet att å sin mark tåla, anlägga eller underhålla iorättning för jaktvårdens tillgodoseende.

2 mom. Väckes förslag om bildande av jaktvårdsområde och enas icke samtliga fastighetsägare härom eller angående tiden för jaktvårdsområdets bestånd eller övriga frågor som avses i 1 mom. andra stycket, skall förslaget företagas till prövning vid förrättning på stället. Sådan förrättning skall hållas av förrättningsman som länsstyrelsen förordnar. Närmare föreskrifter rörande förrättningen utfärdas av Konungen.

3 mom. Beslut om bildande av jaktvårdsområde vare ej giltigt med mindre de vilka biträda beslutet utgöra minst fyra femtedelar av antalet fastighets-

ägare och tillika äga minst fyra femtedelar av den mark varom fråga är. Härvid må ägare av mark, som i avseende å läge, form och övrig beskaffenhet finnes lämpligen böra bestå såsom eget jaktvårdsområde, icke mot sitt bestridande kunna tvingas ansluta sig till jaktvårdsområde varom nu är fråga.

Innefattar beslut om bildande av jaktvårdsområde att rätten till all jakt eller till jakt efter särskild villebrådsart å området skall upplåtas till viss eller vissa personer, fordras för beslutets giltighet att samtliga fastighetsägare förordat sig därom.

11 §.

1 mom. Beslut om bildande av jaktvårdsområde, varom sägs i 10 §, skall underställas länsstyrelsen, som har att tillse huruvida beslutet tillkommit i laga ordning samt överensstämmer med lag och författning, så ock att det är tjänligt för jaktvårdens främjande och icke kränker enskild rätt.

Beslutet skall av länsstyrelsen antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

2 mom. Beslut som länsstyrelsen meddelar jämlikt denna paragraf skall införas i länskungörelserna och tidning inom orten samt uppläsas i kyrkan i den eller de socknar, där jaktvårdsområdet är beläget.

Mot länsstyrelsens beslut må talan föras hos Konungen genom besvär, som skola ingivas till jordbruksdepartementet före klockan tolv å sextionde dagen från den dag då beslutet upplästes i kyrkan eller, där beslutet upplästes å olika dagar i särskilda socknars kyrkor, från den dag då det sist blev uppläst.

3 mom. För beslut om ändring av jaktvårdsområdes omfattning eller i annan fråga, beträffande vilken jämlikt 10 § 1 mom. andra stycket bestämmelser skola meddelas i beslutet om områdets bildande, skall vad ovan stadgats om bildande av jaktvårdsområde samt om länsstyrelsens prövning av dylikt beslut äga motsvarande tillämpning.

12 §.

1 mom. Sedan beslut om bildande av jaktvårdsområde, varom sägs i 10 §, blivit fastställt, gälle det mot ny fastighetsägare.

2 mom. Tillkommer på grund av stadgande i 7 § jakträtten å fastighet varom i 10 § är fråga annan än fastighetens ägare, skall den omständigheten att ägaren biträder beslut om bildande av jaktvårdsområde icke lända till inskränkning i den jakträtt som sålunda tillkommer fastighetens innehavare eller brukare under besittnings- eller brukningstiden.

Vad nu stadgats skall ock i tillämpliga delar gälla om jakträtt varom är bestämt på sätt i 8 § sägs.

Har jakträtten å fastighet som varder intagen i jaktvårdsområde eljest upplåtits till någon, som icke besitter eller brukar fastigheten, äge han uppsäga jakträttsavtalet till omedelbart upphörande.

13 §.

Å öppna havet ävensom i skärgård på holmar, klippor och skär, som ej höra till visst hemman, må utan tillstånd av kronan icke idkas annan jakt än sådan som den bofasta kustbefolkningen av ålder bedrivit efter säl eller sjöfågel.

14 §.

1 mom. Uppehåller sig varg eller järv bevisligen i trakten, äge en var företaga jakt å sådant djur å annans jaktområde samt behålla de djur av nämnda slag han därvid faller.

2 mom. Påträffar någon tillfälligtvis säl, evar det vara må, då må han döda och behålla djuret. Enahanda rätt have ock den som påträffar djur, tillhörande någon av följande arter, nämligen mullvadar, näbbmöss, fladder-möss, hasselmöss, sorkdjur (sorkar och lämlar), råttor och möss.

15 §.

1 mom. Inkommer räv, grävling, iller, mink, mård, hermelin, vessla, ekorre, vildkanin, igelkott, berguv, duvhök, sparvhök, korp, kråka, råka, kaja, skata, nötskrika, pilfink eller gråsparv i gård eller trädgård, have den som där bor eller innehar trädgården så ock dennes folk rätt att döda och behålla djuret, ändock att jakträtten där tillkommer annan.

Likaledes må björn, lo eller örn, som inkommer i gård eller trädgård, av nämnda personer dödas.

2 mom. Har jämlikt särskilda bestämmelser rätt tillagts jakträttsinnehavaren att utan hinder av stadgat förbud döda vissa eljest fridlysta fåglar, då sådant erfordras till förekommande av avsevärd skada i trädgård, eller att, oberoende av stadgat fridlysning, avlägsna eller förstöra sådana fågelbon, som blivit byggda i eller på byggnad eller i gård och därigenom förorsaka olägenhet eller skada, ävensom i dylika bon varande ägg, skall enahanda rätt tillkomma jämväl de i *1 mom.* omförmälda personerna i fråga om där avsedd gård eller trädgård.

Innehavare av trädgård, anläggning för fruktodling eller plantskola skall, ändock att han där icke äger jakträtt, hava samma rätt att inom anläggningen fälla eljest fridlyst hare, som enligt vad därom må vara stadgat är jakträttsinnehavaren medgiven. Sålunda fälld hare tillkomme jakträttsinnehavaren.

16 §.

1 mom. Den som under idkande av lovlig jakt sårar villebråd så, att det faller å annans jaktområde inom ett hundra meter från gränsen av den jagandes jaktområde, må tillvarataga och behålla villebrådet. Är det älg, hjort eller rådjur, må den jagande dock ej från stället bortföra djuret utan i närvaro av två ojäviga vittnen och vare han dessutom pliktig att sist å andra dagen, sedan djuret fälldes, om förhållandet underrätta jakträttsinnehavaren eller den som innehar marken eller någon av deras folk. Försummar

den jagande något härav, varde ansedd såsom den där olovligt jagat å annans jaktområde.

2 mom. Har i annat fall än i 1 mom. avses älg, hjort eller rådjur, som sårats vid lovlig jakt, tagit sin tillflykt till annans jaktområde, vare den jagande pliktig att därom skyndsamt underrätta jakträttsinnehavaren eller den som innehar marken eller någon av deras folk.

17 §.

Utan särskilt tillstånd av den som innehar marken må jakträttsinnehavaren icke söka efter vilt eller eljest idka jakt i gård eller trädgård.

Vad i första stycket stadgas skall ock, så vitt avser tiden från och med den 1 maj till dess grödan är avmejad, äga tillämpning beträffande åker som är besädd med säd eller gräs; dock att jakt som äger rum efter föreläggande eller förordnande enligt 24 § 1 mom. må företagas jämväl å dylik åker, då länsstyrelsen finner sådant nödvändigt för det med jakten avsedda ändamålet.

18 §.

1 mom. Dödar eller fångar man björn, lo eller örn, eller anträffar man sådant djur såsom fallvilt, tillfalle djuret kronan, oberoende av vem jakt-rätten tillkommer, där ej Konungen annorledes förordnar.

2 mom. Beträffande rätten till fallvilt av annat djur än björn, lo och örn gälla följande:

Älg, hjort, rådjur och bäver, som anträffas såsom fallvilt under tid då sådant djur är fridlyst, tillfalle kronan.

I övrigt tillkomme rätten till fallvilt jakträttsinnehavaren.

19 §.

Ej må någon utan lov skrämma eller mota, ej heller genom anstalter för utfodring eller annorledes locka villebråd från annans jaktområde; dock vare ej hinder för den som innehar marken att därifrån bortskrämma eller bortdriva villebråd, i den mån sådant erfordras för avvärjande av skada eller olägenhet.

Bulvan för fågelskytte ävensom redskap för fångst av levande nyttigt vilt må ej utan lov uppsättas närmare annans jaktområde än två hundra meter.

Idkas jakt med drivande hund å område som är av sådan beskaffenhet, att drevet måste antagas komma att huvudsakligen framgå över annans jaktområde, och framgår av omständigheterna uppenbarligen, att syftet är att åtkomma villebråd från sistsagda område, vare ansett som om olovlig jakt ägt rum.

20 §.

Med skjutvapen eller fångstredskap må icke någon utan tillstånd av jakt-rättsinnehavaren färdas å annans jaktområde annorstädes än å väg som är upplåten till allmänt begagnande, med mindre av omständigheterna framgår att det sker i lovliga ärenden och hund, om sådan medföres, hålles kopplad.

21 §.

Lös hund må ej medtagas eller insläppas i annans hägnade jaktpark eller djurgård; sker det, vare hunden förverkad.

22 §.

Löper hund lös i mark där villebråd finnes, äge jakträttsinnehavaren eller hans folk rätt att upptaga hunden. Det åligger den som sålunda upptagit hund att därom ofördröjligen tillsäga hundens ägare eller innehavare eller, därest denne ej är känd eller icke kan träffas, låta kungöra det i tidning inom orten. Den som vill återfå upptagen hund löse den med tio kronor eller, där inom ett år före upptagandet av samma person innehavd hund blivit hos samma jakträttsinnehavare löst, tjugu kronor jämte för varje gång ersättning för hundens föda och övriga kostnader. Har ej ägaren eller innehavaren löst hunden inom åtta dagar efter erhållen tillsägelse om upptagandet eller inom trettio dagar från det kungörelsen därom blivit införd i tidningen, vare hunden förverkad. Vill jakträttsinnehavaren hellre taga lösen, vare hundens ägare eller innehavare skyldig att utgiva sådan enligt förut angivna grunder, därest tålan därom instämmes inom trettio dagar från det hunden varit att anse såsom förverkad.

Jagar eller ofredar hund, som löper lös, villebråd, vare hundens ägare eller innehavare skyldig ersätta jakträttsinnehavaren skada som därigenom må anses hava skett å villebrådsbeståndet.

Låter hund, som löper lös och jagar eller ofredar villebråd, sig icke upptagas och framgår av omständigheterna uppenbarligen, att hundens löslöpande beror på ägarens eller innehavarens vårdslöshet, må under tiden från och med den 1 mars till och med den 20 augusti jakträttsinnehavaren eller hans folk döda hunden. Den som sålunda dödat hund skall därom ofördröjligen göra anmälan till polisman i orten vid äventyr att eljest icke äga till sitt fredande åberopa förhållande som nyss sagts.

23 §.

Katt som anträffas utanför gård eller trädgård må av jakträttsinnehavaren eller hans folk saklöst dödas.

24 §.

1 mom. Orsakas till följd av viss villebrådsarts utveckling avsevärd skada å gröda, skog eller plantering och kan skadan icke genom rimliga åtgärder från markinnehavarens sida förebyggas, förelägge länsstyrelsen jakträttsinnehavaren att vidtaga de åtgärder som må finnas erforderliga i sådant avseende. Föreläggande varom nu är sagt må dock ej givas, där anledning föreligger till antagande att skadan varder markinnehavaren i huvudsak gottgjord. Underlåter jakträttsinnehavaren att ställa sig föreläggandet till efter rättelse, förordne länsstyrelsen, att jakt å området skall genom därtill

särskilt utsedd jägare äga rum i ändamål att åstadkomma erforderlig minskning av villebrådsstammen.

Villebråd som efter föreläggande varom sägs i första stycket fälles eller fångas genom jakträttsinnehavarens försorg tillfalle honom. Villebråd som fälles eller fångas vid jakt, företagen efter i samma stycke omförmålt förordnande och å tid då jakt efter sådant villebråd är i allmänhet tillåten, tillfalle även jakträttsinnehavaren, därest han gäldar av saken föranledda kostnader. Vill han det ej eller skedde jakten under stadgad fridlysningstid, skall med villebrådet förfaras på sätt Konungen förordnar. Konungen bestämme ock angående ordningen för meddelande av föreläggande och förordnande, som avses i första stycket.

2 mom. Orsakas å gröda avsevärd skada av vildkaniner, må markinnehavaren, ändå att jakträtten å marken tillkommer annan, så ock hans folk där anställa fångst av vildkanin. Vid sådan fångst må icke medföras skjutvapen eller hund. Fångad vildkanin tillfalle markinnehavaren.

25 §.

Vid jakt å område som innehaves av annan vare jakträttsinnehavaren skyldig ersätta all skada, som å mark, hägnad eller annan egendom förorsakas vare sig av honom själv eller av annan, vilken han givit lov att jaga, eller av de vid jakten använda biträden eller hundar.

26 §.

1 mom. Den som vill utöva jakt å annan mark än den han äger eller till vilken han har i 7 § omförmäld bruksrätt vare pliktig erlægga jaktvårdsavgift.

Till bevis om att den jagande fullgjort vad honom enligt första stycket åligger skall han vid jakten medföra ett för honom utfärdat jaktkort; och vare han pliktig att vid anfordran uppvisa kortet för polisman eller med polismans befogenhet utrustad ordningsvakt för jaktbevakning, befattningshavare vid domänverket, lappfogde eller lapptillsyningsman, stiftsjägmästare eller dennes biträden ävensom för den som äger, innehar eller vårdar marken eller den eljest där äger jakträtt; skolande den befattningshavare vid domänverket, lappväsendet och stiftsnämnd sålunda tillkommande befogenheten att påfordra uppvisande av jaktkort hava avseende allenast å mark som står under hans förvaltning eller uppsikt.

2 mom. Från skyldighet att erlægga jaktvårdsavgift äro befriade:

Konungen och medlemmar av det kungliga huset;

chefen för Konungens hovjägeristat i avseende å jakt som av honom på Konungens uppdrag utövas å kronans områden;

personal vid domänverket samt lärare och elever vid skogshögskolan och skogsläroverken i avseende å jakt som enligt gällande bestämmelser av dem i deras nämnda egenskap utövas å kronans områden;

svensk eller norsk lapp vid utövning av den rättighet att jaga, som enligt vad särskilt är stadgat må tillkomma honom i vissa delar av riket;

i trakterna ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län samt skyddsskogsgränsen i Jämtlands län bofast person vid jakt med snara; samt

person som enligt 27 § är skyldig utlösa jaktpass.

I övrigt äge bestämmelserna om jaktvårdsavgift icke tillämplighet i fråga om:

jakt varom förmåles i 13 §;

jakt efter varg eller järv eller

rätten att under omständigheter, som angivas i 14 § 2 mom. och 15 §, döda i nämnda lagrum omförmälda djur.

3 mom. Av influtna jaktvårdsavgifter skall bildas en fond (jaktvårdsfonden), vilken efter Konungens bestämmande användes till främjande av jaktvården inom riket. För sådant ändamål skola ock användas de övriga medel som enligt vad därom må vara särskilt stadgat skola tillföras nämnda fond.

4 mom. Konungen äger bestämma jaktvårdsavgifts belopp samt ordningen för uppbörd, redovisning och fördelning av dylika avgifter ävensom för utfärdande av jaktkort.

27 §.

Å utrikes ort bosatt person må icke inom riket idka jakt, med mindre han är försedd med ett för honom utfärdat jaktpass. Svensk undersåte vare dock berättigad jaga å egen fastighet utan att innehava jaktpass; och skall sådan rätt även tillkomma utländsk undersåte i fråga om fastighet, som han förvärvat med Konungens tillstånd eller genom bodelning, arv eller testamente. Jaktpass vare ej heller erforderligt för medlem av främmande makts beskickning eller för norsk lapp vid utövning av den rättighet att jaga, som enligt vad särskilt är stadgat må tillkomma honom i vissa delar av riket.

Jaktpass utfärdas i den ordning och mot den avgift till jaktvårdsfonden Konungen bestämmer. Passet skall av den jagande vid jakten medföras samt av honom vid anfordran uppvisas för den som enligt 26 § 1 mom. äger påfordra uppvisande av jaktkort.

28 §.

Jagar någon olovligt å annans jaktområde, dömes till dagsböter.

Har han därvid fällt, fångat, sårat eller påskjutit älg, hjort, rådjur, bäver, björn eller lo, eller har jakten bedrivits vanemässigt eller i större omfattning, eller har vid jakten i strid mot vad därom finnes stadgat använts motorfordon, motorbåt, maskindrivet fartyg eller bogserad farkost, vare straffet dagsböter, lägst tjugu, eller fängelse i högst sex månader.

Har olovlig jakt ägt rum inom annans fågeldamm eller har vid dylik jakt inom annans hägnade jaktpark eller djurgård fällts, fångats, sårats eller på-

skjutits villebråd som i andra stycket sägs eller ren eller svan, dömes den jagande till fängelse eller vid synnerligen förmildrande omständigheter till dagsböter, dock ej under tjugu.

29 §.

1 mom. Såsom olovlig jakt å annans jaktområde skall anses om någon överträder det i 5 § 2 mom. stadgade förbudet, så ock om någon olovligt utövar jakt efter älg, varom sägs i 7 §.

Har någon å annans jaktområde eller eljest olovligt tillvaratagit fallvilt eller, där björn, lo eller örn dödat eller fångats, olovligt tillägnat sig djuret, straffes såsom för olovlig jakt enligt vad i 28 § första stycket sägs.

2 mom. Utövar delägare i allmänning eller annan samfällighet, varom sägs i 4 §, å området jakt, som strider mot vad enligt första stycket av nämnda paragraf är tillåtet eller mot beslut som avses i andra stycket första punkten av samma paragraf, vare ansedd som hade han, såsom avses i 24 kap. 6 § strafflagen, missbrukat sin rätt i samfälligheten.

Överträder ägare av mark, som ingår i jaktvårdsområde varom förmäles i 10 §, eller å sådant område eljest jaktberättigad person de angående jaktövningen å området gällande reglerna, straffes med dagsböter.

30 §.

Fälles någon till ansvar för förbrytelse varom sägs i 28 eller 29 §, vare villebråd som han olovligt dödat, fångat eller tillägnat sig eller fallvilt som han tillvaratagit eller, därest det icke kan tillrättaskaffas eller det undergått förskämning, dess värde förverkat.

Var det annat villebråd än björn, lo eller örn och skedde jakten å annat område än i 5 § 2 mom. sägs samt med användande av tillåtet jakt- eller fångstredskap och under tid, då jakt efter sådant villebråd är tillåten, eller var fallviltet sådant som enligt bestämmelserna i 18 § tillkommer jakträttsinnehavaren, tillfalle det förverkade denne eller, i fall varom förmäles i 29 § 2 mom. första stycket, övriga delägare i allmänningen eller samfälligheten och, i fall varom sägs i samma moments andra stycke, övriga å jaktvårdsområdet jaktberättigade personer.

Med björn, lo eller örn, som är förverkad, så ock med annat förverkat villebråd, som dödat eller fångats medelst annat jakt- eller fångstredskap eller under annan tid än i andra stycket sägs, ävensom med annat än där omförmält förverkat fallvilt förfares på sätt stadgas i 36 §. Lag samma vare beträffande förverkat villebråd, som dödat eller fångats å område som sägs i 5 § 2 mom.

31 §.

1 mom. Anträffas å bar gärning någon som olovligt jagar å annans jaktområde, må jakträttsinnehavaren eller den som äger, innehar eller vårdar marken så ock deras folk av den jagande taga förverkat jaktbyte ävensom,

till vedermäle och pant, skjutvapen, annan jaktredskap och hundar. Vad sålunda tagits till vedermäle och pant må behållas, till dess den jagande bjuder rätt för sig.

Å område där jakträtt tillkommer kronan liksom å de till lapparnas utslutande begagnande anvisade områdena tillkomme enahanda rätt polisman och med polismands befogenhet utrustad ordningsvakt för jaktbevakning ävensom personal vid domänverket samt lappfogde och lapptillsyningsman

Har den som blivit dömd till ansvar för olovlig jakt å annans jaktområde inom två år därefter ånyo gjort sig skyldig till sådan förseelse, vare skjutvapen, annan jaktredskap och hundar förbrutna; och skall därmed förfaras på sätt föreskrives i 36 §.

Vad i detta moment är stadgat om den som olovligt jagar å annans jaktområde gälle ock i fråga om den som å bar gärning beträdes med sådant jagande, tillvaratagande, bortförande eller tillägnande, som enligt 16 § 1 mom. eller 29 § 1 mom. första stycket är att anse såsom olovlig jakt eller för vilket åtgörande han enligt 29 § 1 mom. andra stycket skall straffas såsom för olovlig jakt; och skola, där fråga är om olovligt tillvaratagande av sådant fallvilt som jämlikt bestämmelserna i 18 § tillkommer kronan eller olovligt tillägnande av björn, lo eller örn, de i andra stycket här ovan omförmälda personerna äga att utöva där avsedd rätt jämväl å område, där jakträtten tillkommer annan än kronan.

2 mom. Sätter i fall varom sägs i 1 mom. den brottslige sig till motvärn mot jakträttsinnehavaren, den som äger, innehar eller vårdar marken eller deras folk eller mot i andra stycket av samma moment omförmäld befattningshavare, då någon av dem vill hindra honom från gärningen eller av honom taga vad han åtkommit eller ock fråntaga honom det som må kvarhållas till vedermäle och pant, dömes till fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år.

32 §.

Idkar någon, som enligt bestämmelserna i 26 eller 27 § är skyldig att erlægga jaktvårdsavgift eller utlösa jaktpass, jakt utan att hava fullgjort vad sålunda åligger honom, straffes med böter från och med tio till och med tre hundra kronor och vare dessutom pliktig erlægga högsta fastställda jaktvårdsavgift eller avgift för jaktpass.

För avgifternas erläggande svare, lika med den skyldige, jämväl den som tillåtit honom deltaga i jakten ävensom, i fråga om avgiften för jaktpass, den som upplåtit jakträtt till honom, med rätt likväl att av den skyldige söka åter vad sålunda erlagts.

För underlåtenhet att vid jakt medföra gällande jaktkort eller jaktpass eller vägran att på anmodan av den det vederbör framvisa detsamma vare straffet böter från och med fem till och med tre hundra kronor.

Visar den som blivit angiven för underlåtenhet, varom sägs i nästföregående stycke, sist under tredje dagen från det angivelsen blev honom kun-

nig hos åklagaren, att han vid tiden för förseelsen innehade gällande jaktkort eller jaktpass, och giva omständigheterna vid handen, att förseelsen haft sin grund i förbiseende, vare fri från ansvar.

33 §.

Uraktlåter någon i fall som avses i 16 § 2 mom. att fullgöra där stadgad underrättelseplikt, straffes med dagsböter, där ej å förseelsen följer straff enligt allmänna strafflagen.

Bryter någon mot vad i 17 § är föreskrivet, böte från och med fem till och med tre hundra kronor.

Överträder någon förbud som är stadgat i 19 § första eller andra stycket eller 20 § och är ej förseelsen att anse såsom olovlig jakt å annans jaktområde, straffes med böter från och med tio till och med tre hundra kronor. Var det i fall som avses i 19 § första stycket älg, hjort eller rådjur som skrämdes, motades eller lockades, må böterna ej sättas lägre än femtio kronor.

34 §.

Allmän åklagare äge föra talan i fråga om olovlig jakt å område som avses i 5 § 2 mom. så ock å förbrytelser om vilka förmäles i 31 § 2 mom. samt 33 § första stycket denna lag.

Sker intrång i kronans, menighets eller allmän inrättnings rätt eller överträdelse av de angående jaktkort eller jaktpass meddelade föreskrifterna, äge allmän åklagare att föra talan därom; och skall i fråga om mark som står under domänverkets förvaltning rätt att föra talan om sådant intrång tillkomma jämväl revirförvaltaren vid detta verk.

I övrigt må förbrytelse mot denna lag ej åtalas av allmän åklagare, där den ej av målsägande angives till sådant åtal.

Såsom målsägande enligt denna lag skall jämväl anses ägaren av marken eller innehavaren som avses i 7 § eller brukaren vilken enligt samma lagrum äger jakträtt, ändå att jakträtten av honom upplåtits åt annan, så ock, i fråga om allmänning eller samfällighet varom förmäles i 4 §, delägare i allmänningen eller samfälligheten samt, beträffande jaktvårdsområde varom sägs i 10 §, ägare av i området ingående mark eller å området eljest jaktberättigad person.

Innefatta föreskrifter rörande förvaltningen av allmänning, samfällighet eller jaktvårdsområde tillika bestämmelse enligt vilken rätten att beivra intrång i jakträtten eller överträdelser i fråga om jaktutövningen skall tillkomma viss person, vare sådan bestämmelse gällande.

35 §.

Vad i 17 kap. 11 § rättegångsbalken förordnas om dem som gå rättens eller Konungens befallningshavandes bud och ärende, gälle ock om befattningshavare, som har att öva tillsyn å efterlevnaden av denna lag.

36 §.

1 mom. Av böter som ådömas enligt denna lag ävensom av behållna försäljningssumman av förverkat villebråd eller fallvilt, varom sägs i 30 § tredje stycket, eller av belopp som jämlikt första stycket i sagda paragraf utgives i stället för dylik egendom tillfalle hälften jaktvårdsfonden och återstoden kronan.

Efter enahanda grund skall fördelas vad som må finnas i behåll av försäljningssumman för egendom som jämlikt bestämmelserna i 31 § 1 mom. tredje stycket är förbruten, sedan panthavare njutit tillgodo sin panträtt enligt samma paragraf.

Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmän lag.

2 mom. Där i beslag taget djur som avses i denna paragraf är underkastat förskämning må det, sedan syn och värdering hållits av två ojäviga män, av beslagaren försäljas på lämpligt sätt.

Annan förverkad eller förbruten egendom som avses i denna paragraf skall försäljas å offentlig auktion; dock att, där förbrutet redskap utgöres av skjutvapen eller är sådant som icke må användas till jakt eller fångst, med detsamma skall förfaras på sätt Konungen bestämmer.

37 §.

Vad enligt bestämmelserna i 18, 29, 30, 31 och 36 §§ gäller om örn skall i tillämpliga delar avse jämväl olovlig tillägnelse eller förstörelse av örns ägg eller bo.

38 §.

Om jakt å område som är avsatt till nationalpark så ock beträffande svenska och norska lappars rättighet att jaga i vissa delar av riket gälle vad särskilt är stadgat.

39 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1938, dock att

dels vad i 8 § andra stycket stadgas skall tillämpas jämväl å servitut, som uppkommit före den dag lagen trätt i kraft; skolande i nämnda lagrum föreskrivna tid av femtio år räknas från sagda dag,

dels vad lagen innehåller om skyldighet att för rätten att utöva jakt hava erlagt jaktvårdsavgift ej skall tillämpas förrän från och med den 1 maj 1939,

dels ock att under tiden till och med den 31 mars 1939 vid bekämpande av vildkanin må tillämpas lagen den 15 juni 1935 om rätt i vissa fall till jakt å vildkanin; skolande sistnämnda lag upphöra att gälla från och med den 1 april 1939.

Genom denna lag upphävas i övrigt

lagen den 8 november 1912 om rätt till jakt,

24 kap. 12 och 13 §§ strafflagen så ock vad samma kapitel i övrigt innehåller med avseende å olovligt jagande.»

“F ö r s l a g

till

lag angående tillägg till 7 § lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 25) om servitut.

Härigenom förordnas, att till 7 § lagen den 14 juni 1907 om servitut skall fogas ett nytt stycke av följande lydelse:

Huru i visst fall servitut, innefattande rätt till jakt, må förklaras förfallet, ändå att sådana omständigheter icke visas föreligga som avses i första stycket, därom skils i lagen om rätt till jakt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1938.»

“F ö r s l a g

till

lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 7) angående nationalparker.

Härigenom förordnas, att 2 § lagen den 25 juni 1909 angående nationalparker¹ skall erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Vad i 1 § stadgats skall ej leda till inskränkning i enskild rätt, som må vara uppkommen, då området avsättes till nationalpark, eller i de rättigheter till bete, skogsfång, jakt och fiske, som äro lapparna medgivna, dock att jakt efter björn, lo, älg eller örn ej må äga rum. Ej heller vare lapparna förvägrat att medföra de för deras renhjordars bevakning nödiga hundar.

Förorsakas inom nationalparks område av björn, lo eller örn skada å renar, vilka där må föras på bete, och är skadan icke att tillskriva uppenbar vårdslöshet vid renarnas bevakning, skall sådan skada ersättas av statsverket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1938.»

---

¹ Senaste lydelse se 1927:435.

Med anledning av förevarande proposition ha inom riksdagen väckts följande, jämväl till jordbruksutskottet hänvisade motioner rörande förslaget till jaktlag, nämligen

1) I: 224 av herrar *Gustavson, John*, och *Reuterskiöld*, vari hemställts, att riksdagen ville för sin del besluta en sådan lydelse av 10 § mom. 3, 24 § mom. 1 första stycket och 26 § mom. 2, som i motionen angivits, och tillika vidtaga härav föranledda jämkningar i andra paragrafer, som utskottet må finna nödiga;

2) I: 229 av herr *Egnell*, vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av förslaget till lag om rätt till jakt måtte beakta i motionen anförda synpunkter och vidtaga därav eventuellt påkallade ändringar;

3) I: 236 av herr *Björck, John, m. fl.* och II: 354 av herr *Danielsson m. fl.*, lika lydande, vari hemställts, att riksdagen ville

dels antaga den av Kungl. Maj:t föreslagna lagen om rätt till jakt med de ändringar och tillägg i 10, 15, 17 och 26 §§, vilka i motionen angivits,

dels i lagen införa bestämmelser om jaktvårdsavgifternas belopp i översensstämmelse med 23 § i det propositionen medföljande utkastet till ändrad jaktstadga,

dels hos Kungl. Maj:t anhålla, att de blivande bestämmelserna om utfärdande av jaktkort givas en sådan avfattning, att personer, vilka missbruka rusdrycker, kunna förvägras eller berövas jaktkort i likhet med gällande bestämmelser beträffande körkort;

4) I: 237 av herrar *Lindström* och *Nilsson, Theodor*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att 18 § 2 mom., andra stycket i förslaget till lag om rätt till jakt får följande lydelse:

»Den, som vill utöva jakt vare pliktig erlägga jaktvårdsavgift»;

5) I: 238 av herr *Petersson, Knut*, vari hemställts, att riksdagen måtte vidtaga sådana ändringar i propositionen, som påkallas av det i motionen framställda önskemålet;

6) I: 239 av herr *Mannerskantz*, vari hemställts, att riksdagen må besluta sådan ändring av 10 § mom. 3 i förslaget till lag om rätt till jakt att de i paragrafen föreslagna majoritetssiffrorna skola uppnås bland vid i laga ordning utlyst sammanträde personligen eller genom fullmakt representerade fastighetsägarna inom området, samt att utskottet måtte utforma den erforderliga ändringen av lagtexten;

7) I: 240 av herr *Lindhagen*, vari hemställts, att riksdagen ville

I. i det framlagda lagförslaget göra följande ändringar:

a) i 1 § första stycket uteslutas orden »samt deras ungar ävensom tillägna sig sådana fåglars bon och ägg» såsom en regel;

b) i 7 § eller i särskild ny paragraf införes en bestämmelse om, att den obesuttna befolkningen i fjälltrakter och därmed likvärdiga områden tillerkännes företrädesrätt till jakt under den kontroll, som må kunna anses påkallad;

c) i samma paragraf första stycket utgår vad som där stadgas om undantag för rätt till jakt efter älg;

d) i 26 § 2 mom. uteslutes de tre första styckenas befrielse från jaktvårdsavgift samt i 27 § första stycket vad där stadgats om att jaktpass ej är erforderligt för medlem av främmande makts beskickning;

II. hos Kungl. Maj:t begära som tillägg till jaktlagen eller såsom särskild lag stadgande om skydd mot uppenbar grymhet i behandlingen av djur under jakt, varvid motsvarande delar av jaktstadgan även gives lags natur;

III. hos Kungl. Maj:t ifrågasätta att den svenska officiella titeln jägmästare — i anslutning till en del utländska föredömen — utbytes mot titeln skogsmästare eller något dylikt;

8) II: 344 av herr *Pettersson* i Norregård *m. fl.*, vari hemstälts om sådan ändring av 26 § att

dels den befrielse från erläggande av jaktvårdsavgift, som tillkommer ägare och brukare av fastighet, utsträcker till att avse även respektive ägares eller brukares hemmavarande familjemedlemmar,

dels att jaktvårdsavgiften fastställs till att utgå med kr. 3: — i fråga om jakt inom tre angränsande socknar utan hänsyn till länsgränser, med kr. 18: — i fråga om jakt inom heit län och med kr. 50: — i fråga om jakt inom hela riket;

9) II: 346 av herr *Hansson* i Vännäsby, vari hemstälts, att riksdagen måtte besluta att utvidga förslaget till lag om rätt till jakt på sätt i motionen antytts i syfte att humanisera jakten och minska riskerna för djurplågeri;

10) II: 347 av herrar *Barnekow* och *Björklund*, vari hemstälts, att Kungl. Maj:t måtte bereda möjlighet för utfärdande av jaktkort för viss kortare tid; samt

11) II: 355 av herr *Lindahl*, vari hemstälts, att vid lagens fastställande skälig hänsyn måtte tagas till att nuvarande jaktvårdssammanslutningar, trots att de uppkommit genom frivilligt arrendeavtal, måtte erhålla samma rättsliga ställning som de i lagen avsedda jaktvårdsområden, samt att möjlighet beredes för icke jordägande jaktvårdare att taga initiativ till bildandet av jaktområden.

Beträffande de skäl och synpunkter, som anförts till stöd för de i ärendet väckta motionerna, får utskottet hänvisa till motionerna.

Vid behandlingen av förevarande proposition ha till utskottet inkommit skrivelser i ämnet från svenska allmänna djurskyddsföreningen, de svenska djurskyddsföreningarnas centralförbund, svenska hundskyddsföreningen med instämmande från svenska allmänna kvinnoföreningen till djurens skydd, södra Älvsborgs läns jaktvårdsförening, riksförbundet landsbygdens folk, Sveriges rävuppfödarens riksförbund, Stockholms läns fiskareförening samt en gemensam skrivelse från Holsljunga R. L. F.-avdelning, Holsljunga bondeförbunds avdelning, Holsljunga arbetarkommun, Mjögåcks avdelning av folkpartiet och Mjögåcks moderata avdelning.

I skrivelse den 30 maj 1931, nr 294, anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t ville låta utarbета förslag till ny jaktlagstiftning och de övriga åtgärder, som kunde vara påkallade för jaktens och jaktvårdens ordnande, samt för riksdagen framlägga dessa förslag. Med anledning av denna skrivelse och andra framställningar i jaktfrågor uppdrog Kungl. Maj:t den 30 december 1932 åt generaldirektören *S. Ribbing* att inom jordbruksdepartementet biträda med utredning och upprättande av förslag beträffande jaktlagstiftningsfrågor. Sedan Ribbing avlidit den 12 december 1934 utan att hava slutfört nämnda uppdrag, bemyndigade Kungl. Maj:t dåvarande chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla dels en ny utredningsman för att verkställa utredning och avgiva förslag beträffande jaktlagstiftningsfrågor dels ock ytterligare högst fem personer att, på kallelse av utredningsmannen, i egenskap av sakkunniga med honom deltaga i överläggningar i ämnet. Jämlikt detta bemyndigande tillkallades den 1 februari 1935 revisionssekreteraren *Gustaf Adolf Bouweng* såsom utredningsman, varjämte godsägaren friherre *Carl Bennet* å Vasatorp, rektorn vid skogshögskolan *Gustaf Lundberg*, statssekreteraren *Bernhard Näsgård* samt ledamoten av riksdagens andra kammare, hemmansägaren *Nils Olsson* i Rödningsberg anmodades att såsom sakkunniga med utredningsmannen deltaga i överläggningar i ämnet. Utredningsmannen har, efter samråd med de sakkunniga, den 30 september 1936 avgivit betänkande med förslag rörande jaktlagstiftningsfrågor, innehållande förslag till lag om rätt till jakt samt jaktstadga ävensom andra därmed sammanhängande författningar jämte motiv (statens offentl. utredn. 1936:38). Vissa ytterligare spörsmål av jakträttslig natur äro, såsom utredningsmannen i detta betänkande framhållit, alltjämt föremål för utredning.

Över betänkandet ha till följd av remisser yttranden avgivits av ett stort antal myndigheter och korporationer.

Sedan de av utredningsmannen framlagda lagförslagen bearbetats inom jordbruksdepartementet samt, efter det lagrådet däröver hörts, jaktlagen varit föremål för ytterligare överarbetning i vissa hänseenden, ha förslagen genom föreliggande proposition förelagts riksdagen.

I fråga om utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till utredningsmannens betänkande och Kungl. Maj:ts proposition.

Utskottet vill härefter erinra om att i en vid 1935 års riksdag i första kammaren väckt motion, nr 61, hemställdes, att riksdagen måtte besluta *dels* att även i de fall, där björn å annan mark än kronan tillhörig förorsakade skada å tamdjur, vilka för betning finge dit inkomma, sådan skada skulle kunna ersättas av statsverket, *dels ock* att renvårdande lapp skulle äga att utan hinder av gällande bestämmelser å sådan annan kronomark än nationalpark, varest han enligt lagen om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige ägde jaga, utan särskilt tillstånd döda björn, som anfallit människa eller tamdjur.

Under åberopande av jordbruksutskottets, av riksdagen godkända utlåtande nr 75 anhöll riksdagen i skrivelse nr 246 i anledning av motionen, att åt den pågående jaktlagstiftningsutredningen måtte uppdragas att upptaga till behandling de spörsmål som berördes i motionen.

Den 7 juni 1935 uppdrog Kungl. Maj:t åt den förut omnämnde utredningsmannen för jaktlagstiftningsfrågor att i samband med den honom anbefallda utredningen upptaga de i riksdagsskrivelsen omförmälda spörsmålen till behandling.

Gällande bestämmelser i förevarande ämne återfinnas i huvudsak dels i lagen den 8 november 1912 (nr 289) om rätt till jakt, sådan denna lag lyder enligt lagen den 25 november 1927 (nr 434), dels i jaktstadgan den 25 november 1927 (nr 439) med däri genom kungörelsen den 2 juni 1933 (nr 267) vidtagen ändring, dels ock i lagen den 25 juni 1909 (nr 56 sid. 7) angående nationalparker med däri genom lagen den 25 november 1927 (nr 435) vidtagna ändringar. De nu nämnda författningarna stadga i huvudsak följande:

Lagen om rätt till jakt innehåller i 12 § det undantaget från de allmänna reglerna om jakträtt, att björn, som dödas eller fångas, alltid skall tillkomma kronan, om ej av Konungen annorledes förordnas. Även fallvilt av björn skall, enligt stadgande i 16 §, tillkomma kronan.

Jaktstadgan föreskriver i 2 § 1 mom., att å kronans mark björn icke må under någon tid av året jagas, dödas eller fångas utan Kungl. Maj:ts tillstånd. Enligt 2 § 2 mom. får dock björn, som anfallit människa eller tamdjur, även annorledes än i nödvärn dödas efter tillåtelse av länsstyrelsen. Den som dödat eller fångat björn är, enligt 12 §, pliktig att därom ofördröjligen underrätta vederbörande polismyndighet eller jägmästare. Enligt 10 § skall, därest skada förorsakas av björn å tamdjur inom område, dit djuren må för betning inkomma, och skadan icke är att tillskriva vårdslöshet vid djurens bevakning, sådan skada ersättas av statsverket. Slutligen föreskrives i jaktstadgans 25 §, att föreskrifterna i nämnda stadga icke skola äga tillämplighet beträffande nationalpark, i den mån särskilda bestämmelser äro stadgade för sådan park.

Enligt 1 § lagen angående nationalparker är det förbjudet att å kronan tillhörigt område, som avsatts till nationalpark, jaga, fånga eller avsiktligt döda djur av vad slag det vara må, då det ej sker till försvar mot angrepp å person eller egendom. Enligt lagens 2 § gäller berörda förbud i fråga om jakt å björn även för lapparna. Tillika föreskrives emellertid i sistnämnda paragraf, att om inom nationalparks område av björn förorsakas skada å renar, vilka där må föras å bete, skadan skall ersättas av statsverket, om den ej är beroende av vårdslöshet vid renarnas bevakning. Enligt 3 § äger med avseende å varje särskild nationalpark Konungen i särskilt reglemente föreskriva de undantag från vad i 1 § stadgas, som må finnas nödiga bland annat för utövande av den jakt, som prövas utan olägenhet kunna medgivas. — Genom reglementet rörande nationalparkernas förvaltning den 22 december 1911 (nr 156) är medgiven rätt för vetenskapsakademien att, där inom nationalpark viss djurart nått en för naturlivets jämvikt störande utveckling, beträffande sådan djurart upplåta rätt till jakt inom parken, dock med den inskränkning att jakt å björn och lo ej må äga rum utan Kungl. Maj:ts tillstånd.

Anmärkas må, att lapparna före 1927 års författningsändringar å annan

kronomark än nationalpark obehindrat fingo jaga björn inom område, där de ägde uppehålla sig med sina renar, samt att före 1933 års ändring av 10 § jaktstadgan ersättning av allmänna medel kunde utgå allenast för sådan av björn å tamdjur förorsakad skada, som inträffat å kronans område.

Frågan om utvidgad rätt att döda björn upptogs redan av 1928 års riksdag, som i skrivelse nr 211 — under återopande av jordbruksutskottets utlåtande nr 34 — i anledning av motion i andra kammaren, nr 301, anhöll om utarbetande av ändrade bestämmelser rörande rätt att döda björn, i syfte att renvårdande lapp bleve utan särskilt tillstånd för tryggande av sin näring tillerkänd dylik rätt, samt om framläggande för riksdagen, i den mån så kunde befinnas erforderligt, av förslag i ämnet.

I en till 1933 års riksdag avlåten proposition, nr 10, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att medgiva, *dels* att även i fall, där björn å annan mark än kronan tillhörig förorsakade skada å tamdjur, vilka för betning finge dit inkomma, och skadan icke vore att tillskriva vårdslöshet vid djurens bevakning, sådan skada skulle ersättas av statsverket, *dels ock* att renvårdande lapp finge utan hinder av gällande bestämmelser å sådan annan kronomark än nationalpark, varest han enligt lagen om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige ägde jaga, utan särskilt tillstånd döda björn, som anfallit människa eller tamdjur.

Jordbruksutskottet hemställde i utlåtande över propositionen, nr 65, att riksdagen måtte bifalla propositionen. I en vid utlåtandet fogad reservation yrkades, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla *dels* att det i propositionen framställda förslaget angående utvidgad rätt till ersättning för skada av björn icke föranlett någon erinran från riksdagens sida, *dels ock* att riksdagen funnit det i propositionen framlagda förslaget, i vad rörde utvidgad rätt att utan särskilt tillstånd döda björn, icke böra genomföras.

Vid frågans behandling i kamrarna stannade dessa i olika beslut, i det att första kammaren biföll reservationen, medan andra kammaren biträdde utskottets hemställan. Frågan om utvidgad rätt att utan särskilt tillstånd döda björn hade sålunda förfallit.

Det inledningsvis omnämnda betänkandet omfattar jämväl en av utredningsmannen verkställd *utredning i den s. k. björnfrågan*, vilken utredning i betänkandet återfinnes å sid. 157—172. Av denna utredning torde här följande böra återgivas.

I betänkandet har till en början anförts, att bakom nu gällande bestämmelser om skydd för björnen låge åsikten om björnen såsom en för vår fauna märklig och intressant djurart, som borde skyddas mot utdöende. Vad utredningsmannen under sitt sysslande med björnfrågan kunnat inhämta, delvis vid personliga besök i björnrika trakter, hade på intet sätt jävat riktigheten av nämnda åsikt, som glädjande nog syntes omfattas av många inbyggare i de björnrika trakterna. Däremot hade utredningsmannen icke kunnat undgå att finna, att man i allmänhet hittills i någon mån underskattat björnens skadegörelse och det obehag, som förekomsten i en trakt av björn eljest orsakade den där varande befolkningen.

Utredningsmannen har vidare erinrat om att i den angående frågan om björnens fridlysning förda diskussionen hade björnens levnadsvanor kommit att intaga en framskjuten plats och att det, med hänvisning till vad som vore känt om dessa, gjorts gällande, att uppgifterna om dess skadegörelse måste vara överdrivna. Efter en redogörelse för björnens livsföring har utredningsmannen kommit till den slutsatsen, att den traditionella indelningen av björnarna i slagbjörnar och gräsbjörnar icke hölle streck, utan att björnen hölle till godo med den föda som bjödes och att således den omständigheten, att en björn dödade tamdjur som regel icke kunde tillskrivas några speciella egenskaper hos densamma. Såsom anmärkningsvärt påpekades, att björnen mera sällan fögrepe sig på nötkreatur, medan han däremot gärna toge hästar.

Vad härefter anginge björnarnas farlighet för människan ansåge utredningsmannen åsikten, att björnen vore ett utpräglat fredligt djur som sällan av egen drift anfölle människor, i regel hålla streck. Under vissa omständigheter, för vilka utredningsmannen redogjort, innebure dock ett sammanträffande med björn fara. Därjämte finge det sägas, att björnen i mindre grad än andra rovdjur skydde människan och hennes inrättningar.

Utredningsmannen har i denna del sammanfattningsvis anfört, att mot den lämnade redogörelsen för björnens levnadsvanor och farlighet för människan kunde invändas, att den utgjorde en uppräknig av alla de fall, där skador av björn visserligen vore möjliga, men att därav icke följde att de också måste inträffa. En sådan invändning vore riktig, men klagomål över den skada och det obehag björnarna orsakade samt yrkanden på åtgärders vidtagande hade dock framställts från samtliga tre län, där björnar förekomme. Från de på ort och ställe företagna undersökningarna hade utredningsmannen också medfört det bestämda intrycket, att klagomålen, även om de ibland vore överdrivna, ingalunda saknade berättigande och att befolkningens vilja att respektera gällande fridlysning komme att sättas på allt för hårda påfrestningar, därest från det allmännas sida inga åtgärder vidtoges för lindring i den »björnplåga», om vars förefintlighet man där icke hyste tvekan. Denna befolkningens åsikt måste enligt utredningsmannens åsikt tillmätas stor betydelse, ty det vore ytterst befolkningens inställning som avgjorde möjligheten att hävda det naturskyddsintresse, som skyddandet av björnen innefattade.

Härefter har utredningsmannen till granskning upptagit några av de argument, som i den hittills förda diskussionen andragits mot påståendena om björnarnas skadegörelse och kraven på minskning av björnstammen. Av vad utredningsmannen därom anfört finner utskottet här böra intagas följande:

Med utgångspunkt från de relativt fåtaliga fall, där staten utbetalat ersättning för av björn dödade renar och hemdjur, har man dragit den slutsatsen, att den skada björnen orsakar kvantitativt är obetydlig, helst om man tar i betraktande de väldiga arealer det här är fråga om, och man har förty funnit ytterligare åtgärder från det allmännas sida icke erforderliga.

Under förutsättning att samtliga fall av björnskador också föranleda begäran om ersättning — vilket emellertid *icke* torde vara fallet — är den

nämnda slutsatsen utan tvivel berättigad rent objektivt sett. Man förbiser emellertid då en del omständigheter: Först och främst är det relativa värdet av till exempel ett får, en get eller en häst större i fjälltrakterna än å sydligare eller i allt fall mer jordbruksbetonade orter. Förlusten av ett enda djur är mycket mer kännbar för fjällbon än för djurägaren i andra delar av landet. Härtill kommer att avsaknaden av djuret innefattar skada, som icke kan anses gottgjord genom den ersättning med djurets värde, som senare må bliva utbetalad. Vidare åsamkar själva proceduren för ersättningens utbekommande den skadelidande besvär och ibland även kostnader, exempelvis för anskaffande av intyg. Slutligen är att nämna de känslor av otrygghet och obehag, som otvivelaktigt börjat vinna insteg hos befolkningen på de platser, där björnarna nu uppträda mera allmänt. Visserligen synes man ingalunda kunna tala om någon björnskräck. Uppgifterna om särskilt lapparnas rädsla för björnen innebära, i den mån de förekomma, förty i regel en påtaglig överdrift, måhända orsakad av den tillspetsade form diskussionen i björnfrågan beklagligtvis erhållit. Det kan förtjäna anmärkas, att icke ens i Ammarnäs i Sorsele socken, i vilken trakt björnarna dock äro ganska aggressiva, från vare sig nomader eller bofasta framställts krav på utrotning av björnarna. Men att det börjar »bliva för mycket björn», där-om är man på det hela taget ense. Den gryende animositeten gentemot björnarna är naturligen i första hand orsakad av, att risken ökats för att härplockare, vallhjon och andra, som ha att uppehålla sig i markerna, skola råka ut för björnar, men den får nog också tillskrivas en känsla hos befolkningen av att få sitta emellan vid naturskyddsintressets tillgodose-ende.

Det har vidare framhållits, att i gamla tider, då björnarna voro talrika och följaktligen deras skadegörelse bör ha varit vida större, några klagomål liknande de nu förekommande ej försports eller i allt fall björnarna icke då syntts utgöra något hot mot befolkningens försörjning, och man har härav dragit den slutsatsen, att den nutida fjällbefolkningens klagan över björnar- nas härjningar är sakligt oberättigad. Man synes emellertid härvidlag för- bise, att det förr stod envar fritt att icke endast döda utan även tillgodo- göra sig björnarna, vilkas värde i skinn och kött helt visst uppgick till vär- det av åtskilliga dödade tamdjur. Saken ställer sig annorlunda med nuvaran- de bestämmelser i jaktlag och jaktstadga.

Utredningsmannen har vidare verkställt vissa beräkningar angående björn- stammens storlek och därom anfört följande:

De uppgifter angående förekomsten av björnar, som från skilda trakter föreligga, utgöra icke tillräcklig grund för att därpå bygga ett slutgiltigt uttalande angående björnstammens storlek. Härför erfordras undersök- ningar av större omfattning och med noggrannare planläggning än de hittills utförda. En sammanställning av förefintligt material läser dock icke sakna värde.

Från *Jämtlands län* föreligga inga bestämda uppgifter. Det antages, att å och omkring Sonfjället finnas 15 å 20 björnar. I Frostvikens revir torde, jämlikt av utredningsmannen införskaffade uppgifter, man böra räkna med en björnstim på inemot ett 50-tal djur.

Beträffande *Västerbottens län* hava av revirförvaltarna jägmästarna i Do- rotea och Vilhelmina revir uppskattat björnantalet inom reviren till respek- tive omkring 12 och 15 djur. Från Västra Stensele revir föreligga inga uppgifter av revirpersonalen. Björnstimmen synes vara fåtalig; det kan emellertid anmärkas, att Kungl. Maj:t genom beslut den 21 december

1934 biföll ansökan om ersättning för får, slagna i augusti samma år av björn i trakten söder om Järvfjället, samt att, enligt uppgift till utredningsmannen, en björn år 1933 förföljde en kringvandrande försäljare i trakten mellan Lövfjället och sjön Virisen. I Sorsele revir synes man, enligt av utredningsmannen inhämtade uppgifter, böra räkna med åtminstone 30 björnar.

Vidkommande *Norrbottens län* skall, enligt av domänverkets tjänstemän lämnade uppgifter, i vartdera av Pärälvens och Gällivare revir finnas ett 20-tal björnar, varav dock förmodligen hälften leva inom nationalparkerna, ävensom i Råneträsks och Jukkasjärvi revir en 4 à 5 djur inom vartdera reviret. Härutöver är emellertid känt, att inom Arjeplogs socken företrädesvis i trakterna mellan Skellefte- och Piteälvarnas sjösystem samt i Laisdalen finnas björnar, ehuru uppgift om antalet icke stått att vinna.

I anslutning till det sagda har utredningsmannen yttrat, att dessa uppgifter visade, att antalet björnar inom landet uppginge till omkring 200. Det torde vara att förvänta, att vid en mera grundlig undersökning denna siffra komme att ökas något. En jämförelse mellan det nu angivna antalet och de antaganden angående björnstammens storlek, som gjordes i ett år 1922 av-givet förslag till vissa ändringar i bestämmelserna rörande jakt och fågel-skydd, syntes tyda på icke endast att faran för björnens utrotande vore av-lägsnad utan även att stammen befunne sig i tillväxt, och detta i trots av den hemliga beskattning av densamma, som av åtskilliga tecken att döma årligen ägde rum. Det ville därför synas som om utan risk för björnstammens fort-bestånd åtgärder kunde vidtagas, åsyftande att genom gallring bland björ-narna å trakter, där de vore särskilt talrika, ernå en lindring i den skade-görelse och det obehag, som otvivelaktigt orsakades den å dessa trakter va-rande befolkningen.

Utredningsmannen har diskuterat olika utvägar att åstadkomma en minskning av björn-stammen och har anfört, att man därvid syntes ha att välja mellan *antingen* en i lagstiftningsväg företagen lättnad i fredningsbestämmelserna *eller* ett begagnande av den möjlighet 2 § 1 mom. jaktstadgan ger att efter av Kungl. Maj:t meddelat tillstånd anställa jakt efter björn. Efter att hava ingående granskat det förra alternativet, vilket innebure att gallringen bland björnarna komme att ske utan varje förhandskontroll, har utredningsmannen uttalat, att en uppmjukning av gällande fridlysningsbestämmelser skulle medföra synnerligen menliga följder för björn-stammens fortbestånd. Då det tillgodoseende av fjällbefolkningens intressen som man därmed ville åstadkomma syntes kunna ernås på annan väg, utan att man samtidigt offrade naturskyddsintresset, vore det ur alla synpunkter lyck-ligast om nuvarande fredningsbestämmelser finge kvarstå oförändrade. Vid den tillämpning av det andra alternativet, som utredningsmannen alltså ville förorda, borde man förfara sålunda att Kungl. Maj:t i de fall skadegörelse eller obehag vore att tillskriva utvecklingen av björnstammen medgåve, att uppsikt finge hållas över och erforderliga åtgärder vidtagas för att med hän-syn till fjällbefolkningens intressen björnstammen icke uppnådde större tal-rikhet än som krävdes för att björnen skulle bibehållas som en del av fjäll-

trakternas fauna. Ett dylikt medgivande borde då förknippas med det villkor, att, innan jakt å björn företogs, så vitt möjligt fullständig utredning verkställdes rörande björnstammens storlek inom respektive områden. Utövningen av de sålunda medgivna befogenheterna borde tillkomma länsstyrelserna. För att emellertid de hithörande ärendena skulle bliva behandlade under medverkan av i fråga om desamma speciellt sakkunniga, borde länsstyrelserna ha att träffa avgörande i samråd med vederbörande överjägmästare.

För det fall att skadegörelse vore att hänföra till visst djur eller att björn anfallit människa skulle emellertid liksom nu tillstånd att döda djuret kunna utan vidare meddelas av länsstyrelsen. Sådan rätt borde enligt förslaget vidare tillkomma vederbörande revirförvaltare.

Angående det närmare tillvägagångssättet vid den sålunda förordade metoden för gallring bland björnbeståndet har utredningsmannen anfört i huvudsak följande:

Sedan björnantalet så gott sig göra låter fastställt, hava länsstyrelse och överjägmästare att avgöra huru stor beskattning stammen tål vid. Den härvid framkomna siffran utvisar det högsta antal, som *må* dödas, men därmed är ingalunda sagt, att detta antal omedelbart eller ens alls *skall* dödas. Det är ju icke den omständigheten, att det å en trakt förekommer ett visst antal björnar som i och för sig bör vara avgörande för huruvida minskning av stammen skall anses nödvändig, utan dessa björnars skadegörelse eller uppträdande i övrigt. Avjagningen bör förty koncentreras till de platser, där björnarna förekomma inpå bebyggelsen och där de haft för vana att göra skada, och det kan således mycket väl hända, att det inom stora områden icke kommer att skjutas en enda björn. Vid bestämmandet av det antal björnar som å viss trakt skola skjutas bör jämväl företagas undersökning om förekomsten av olaga jakt. Omsorgen om björnstammens fortbestånd får nämligen anses kräva, att man i möjligaste mån söker undvika att stammen utsättes för beskattning från flera håll.

Utredningsmannen har slutligen i denna del framhållit, att med det föreslagna förfarandet komme efterhållandet av björnarna att ingå som ett led i den regelmässiga förvaltningen av de ifrågavarande områdena och ett beslut att döda en eller flera björnar följaktligen att mista sin nuvarande karaktär av exceptionell åtgärd. Den fortlöpande tillsynen över björnarnas förhållanden komme att underlätta fattandet av erforderliga beslut. För befolkningen skulle vetskapen, att dess intressen i saken vore föremål för myndigheternas ständiga uppmärksamhet, helt visst bidra till att förjaga de nuvarande känslorna av otrygghet och otrevnad och sålunda leda till en förändrad inställning i björnfrågan. Även torde man kunna räkna med, att myndigheternas sysslande med björnarna komme att verka minskande å den olaga jakten å björn, dels så att personer som hittills bedrivit björnjakt huvudsakligen till försvar för egna, genom björnarna hotade intressen icke längre komme att finna detta nödvändigt, men dels och framför allt även så, att å dem, vilka ur förvärvssyfte eller av skadelust idkade tjuvskytte å björn, den på grund av myndigheternas ifrågavarande verksamhet ökade risken för upptäckt skulle verka avhållande. För naturskyddsvännerna slutligen

borde vetenskapen, att avgörandena i fråga om björnarna komme att träffas under vederbörligt hänsynstagande till av dem företrädde synpunkter, innebära tillfredsställelse.

Vad härefter angår frågan om ersättning för skada av björn har utredningsmannen erinrat om att i den ovan omnämnda motionen I: 61 vid 1935 års riksdag framhållits det oberättigade i att rätten till ersättning gjorts beroende av, huruvida vårdslöshet vid djurens bevakning ligger ersättningssökanden till last, och att det föreslagits, att den sålunda stadgade inskränkningen i ersättningsrätten måtte borttagas. Utredningsmannen har därefter anfört:

Även hos befolkningen i de björnrika trakterna synes den uppfattningen vara allmän, att det krav på anordnande av bevakning, som tillvaron av sagda villkor förmenas medföra, i många fall avhållit skadelidande att begära eljest fullt motiverad ersättning. Man synes emellertid härvid hava förbiset, att åtminstone i de efter den 1 januari 1933 avgjorda ärendena angående ersättning för björnskador påstådd vårdslöshet vid djurens bevakning icke i något fall, vare sig det gällt hemdjur eller renar, åberopats som skäl för avslag, ehuru väl vid ett par tillfällen underordnad myndighet satt detta i fråga. Jämväl beträffande bevisningen om att skadan förorsakats av björn har man förfarit med stor liberalitet och således utbetalat ersättning blott det varit känt, att björn uppehållit sig i närheten och omständigheterna i övrigt gjort det sannolikt, att denne varit skadegöraren. Därvid har förekomsten av björnsår eller -spillning ävensom det sätt varpå det dödade djuret behandlats tillagts avgörande betydelse. Även i de fall där de enligt uppgift björntagna djuren icke kunnat återfinnas har, därest nyssnämnda indicier talat för att skadan kunnat orsakas av björn, ersättning utbetalats, därvid denna dock begränsats till att omfatta hälften av de bortkomna djurens värde.

Efter företagen undersökning rörande de omständigheter, under vilka hemdjur hållas å bete i trakterna ovan odlingsgränsen, samt i betraktande av förhållandena vid renskötseln har utredningsmannen funnit skäl för uttalandet, att ifrågavarande villkor för utbekommande av ersättning eller att skadan icke är att tillskriva vårdslöshet vid djurens bevakning hade ringa anknytning till förhållandena i verkligheten. Då förefintligheten av villkoret orsakade en viss irritation och dess värde som korrektiv mot ohemula ersättningsanspråk torde vara ringa, ville det synas, som kunde detsamma utan olägenhet ersättas med en bestämmelse av innebörd, att ersättning ej må utgå, där *uppenbar* vårdslöshet visats vid djurens bevakning eller detsamma *utsläppts* å område, där de icke må för betning inkomma. Ty att helt uppgiva kravet på aktsamhet från kreatursägarens sida vore ej tillrådligt. Det funnes nämligen notoriskt vårdslösa och likgiltiga renvårdare och man finge beträffande den bofasta befolkningen icke bortse från, att fall kunde förekomma, då en djurägare, ehuru underrättad om förekomsten av björn inom ett betesområde, i förlitan på sin rätt till ersättning underlåte att vidtaga någon som helst åtgärd till kreaturens skyddande.

Utredningsmannen har därefter anfört, att med den sålunda föreslagna ändringen skulle en anledning till missnöje med de nuvarande ersättnings-

bestämmelserna undanröjas. I sak innebure ändringen icke annat än att respektive bestämmelser i jaktstadgan och nationalparkslagen bringades i överensstämmelse med redan antagen praxis. De principer, som härutinnan kommit till uttryck, syntes dock fullt ut motsvara de krav i fråga om ersättningsärendenas avgörande i materiellt hänseende, som den bofasta befolkningen skäligen kunde uppställa. I viss mån annorlunda ställde det sig med avseende å lapparna. Frågan huru man skall kunna bereda lapparna ersättning för björnarnas skadegörelse å renarna, framför allt kalvarna, utgjorde ett av de svåraste men tillika viktigaste problemen i denna sak. Man syntes rentav kunna säga, att det vore denna skadegörelse samt svårigheterna att i det särskilda fallet kunna prestera tillräcklig bevisning om densamma, som för lapparnas del aktualiserat hela björnfrågan. De förhållanden under vilka renskötseln bedreves medförde, att icke heller oförmälda praxis vid tillämpningen av ersättningsbestämmelserna nämnvärt bidragit till problemets lösning. Det berodde säkerligen icke av en tillfällighet, att under förutberörda tid icke en enda ansökning om ersättning för dödade renkalvar blivit föremål för myndigheternas prövning.

Man måste i fråga om de fullvuxna renarna räkna med, att de fall, då djurägaren på grund av omöjligheten att förebringa erforderlig bevisning nödgades avstå från en i och för sig välgrundad begäran om ersättning, vore talrikare än då det gällde hemdjur. Emellertid torde björnarnas skadegörelse å de fullvuxna renarna i själva verket icke vara så stor, att den kunde anses nödvändigöra särbestämmelser för lapparnas del. Det finge ej heller förglömmas, att även den bofasta befolkningen, särskilt då det gällde mindre djur, ej så sällan måste av nyss anförda orsaker underlåta att begära ersättning.

Vad åter beträffade renkalvarna vore det i regel ogörligt att säga vare sig hur många sådana som fallit offer för björnar eller vilka renägare de dödade kalvarna tillhört. Rättvisa och billighet syntes dock kräva, att icke dessa omständigheter finge hindra, att lapparna åtminstone i någon form komme i åtnjutande av ersättning för de skador de i förevarande hänseenden tillfogades. Längre än till en skälighetsprövning torde man emellertid ej kunna sträcka sig. Man syntes därför få inskränka sig till att till de lappbyar, inom vilkas kalvningsland björnar uppträtt och enligt uppgift gjort skada, utbetala ett belopp, som skulle anses motsvara värdet av de renkalvar, vilka kunde antagas verkligen hava blivit dödade av björn. Det sammanlagda ersättningsbeloppet för alla tre länen torde med ett dylikt förfaringssätt icke behöva överstiga 1,000 kronor om året, motsvarande 200 renkalvar å 5 kronor.

Utredningsmannen har till sist anført, att ett genomförande av förslaget till åtgärder för reglering av björnstammen även torde möjliggöra en förenkling i proceduren vid ersättningsfrågornas behandling. Det nuvarande systemet, enligt vilket även i enkla fall en ansökan om ersättning hade att passera lappfogden, ibland även landsfiskalen, revirförvaltaren, överjägmästaren, länsstyrelsen och domänstyrelsen, syntes komma att innebära onödigt omgång och torde kunna ersättas med följande förfaringssätt: Ansökan

om ersättning, som ju som hittills borde vara åtföljd av intyg av en eller flera personer, insändes till vederbörande revirförvaltare. Denne läte verkställa den utredning han ansåge erforderlig, därvid lappfogdens yttrande givetvis borde inhämtas, samt översände ansökningsakten direkt till domänstyrelsen vilken i sin tur överlämnade densamma jämte eget yttrande till Kungl. Maj:t.

Slutligen torde böra anmärkas, att i betänkandet föreslagits, *dels* en bestämmelse om rätt till ersättning i det fall, att björn anfaller och skadar människa utan att detta kan läggas den skadade till last, *dels* att bestämmelserna om reglering av björnstammen skola ha tillämplighet jämväl i fråga om stammen av lodjur, *dels* ock att enahanda regler som föreslagits beträffande ersättning för skada av björn å tamdjur skola gälla i fråga om skada å tamdjur, förorsakad av lo eller örn.

Utskottet.

Förslaget till lag om rätt till jakt.

Utskottet vill inledningsvis erinra om att vid 1931 års riksdag utskottet i ett i anledning av väckta motioner i jaktlagstiftningsfrågan avgivet utlåtande, nr 78, gav uttryck åt den uppfattningen, att förhållandena i landet på jaktens och jaktvårdens område icke vore tillfredsställande. Särskilt betänklig fann utskottet den tillbakagång av villebrådsstammen, som under senare år allt hastigare ägde rum. Utlåtandet, som utmynnade i hemställan att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utarbetande av förslag till ny jaktlagstiftning m. m., blev av riksdagen godkänt, varefter riksdagen i den tidigare omnämnda skrivelsen den 30 maj 1931, nr 294, hos Kungl. Maj:t gjorde den av utskottet föreslagna anhållan.

Den sedermera verkställda utredningen, som i väsentliga delar ligger till grund för de i förevarande proposition framlagda lagförslagen, har visat, att utskottets nyssberörda uppfattning fortfarande äger giltighet. Visserligen har, åtminstone i de mellersta och södra delarna av landet, stammen av vårt förnämsta villebråd, älgen, undergått en högst betydande ökning. Och väl förhåller det sig så, att på många platser småviltjakten ger betydande utbyte. Dessa ur jaktvårds- och naturvårdssynpunkt glädjande företeelser visa sig emellertid vid närmare undersökning till icke ringa del vara att tillskriva de jaktvårdande åtgärder, som i form av fridlysning, reglerad avjagning eller annorledes kommit de ifrågavarande villebrådsarterna till del. Å andra sidan framgår att å platser, där möjlighet till eller intresse för jaktvård icke funnits, den i utskottsutlåtandet konstaterade villebrådsfattigdomen fortfarande är rådande.

Utskottet, som ansluter sig till uttalandet i betänkandet att tillvaron i naturen av ett artrikt och livskraftigt villebrådsbestånd utgör en tillgång av såväl ideellt som materiellt värde, finner en av uppgifterna för jaktlagstiftningen vara att befordra sådana åtgärder, som åsyfta villebrådsstammens skydd och förkovran. Utskottet vill därvid understryka, att lagstiftningen

visserligen icke i och för sig kan skapa de eftersträfvade ändrade förhållandena men att en lagstiftning, som befrämjar jaktvård och naturskydd, får sin betydelse redan därigenom att den verkar enande och vägledande för opinionen på dessa områden och samtidigt utgör ett verksamt stöd vid arbetet att där åstadkomma ändrade förhållanden.

Utskottet finner det föreliggande förslaget väl fylla anspråken på en ändamålsenlig och efter nutida förhållanden anpassad jaktlag. Avvägningen mellan de olika i förslaget berörda intressena har enligt utskottets mening skett på ett tillfredsställande sätt och utskottet kan följaktligen i huvudsak giva sin anslutning till detsamma.

Vid granskningen av de särskilda stadgandena har utskottet endast beträffande följande paragrafer funnit anledning till erinran.

1 §.

Lagen om rätt till jakt utgör blott en del av jaktlagstiftningen. De flesta av de till viltbrådets skydd givna bestämmelserna tillhöra området för Kungl. Maj:ts ekonomiska lagstiftningsrätt. Åtskilliga andra författningar beröra jakt och viltskydd. Tillsammans bilda de ett helt och utskottet finner det därför av betydelse att i lagen om rätt till jakt, vilken får anses som den grundläggande författningen i ämnet, upptagas bestämmelser av för hela lagstiftningskomplexet vägledande innebörd. Så har ock skett i förslaget genom stadgandena i förevarande paragraf.

Enligt andra stycket av paragrafen bör sålunda jakträttsinnehavaren genom jaktvård sörja för bevarandet av ett artrikt och livskraftigt viltbrådsbestånd. Begreppet jaktvård angives innefatta ändamålsenlig och efter tillgången på viltbråd lämpad jakt ävensom, där så lämpligen kan ske, åtgärder för viltbrådets skydd och förkovran.

De sålunda föreslagna bestämmelserna finner utskottet ändamålsenliga. Att stadgandet om jakträttsinnehavarens jaktvårdande verksamhet fått formen av ett råd eller en uppmaning finner utskottet välbetänkt i betraktande av bland annat svårigheten att härutinnan tillämpa en av straff eller annan påföljd sanktionerad förpliktelse. Utskottet anser i likhet med departementschefen att sistberörda omständighet icke minskar stadgandets betydelse. Stadgandet får nämligen anses bilda grundvalen för det jaktvårdsarbete, som enligt förslaget förutsättes skola bedrivas. Vidare måste det anses vara till gagn för den blivande tillämpningen, att i lagen uttryckligen angivas de principer i fråga om jaktutövning och viltvård, som ligga till grund för densamma.

Ehuru syftet med jaktlagstiftningen således främst bör vara att genom möjligast ändamålsenliga regler om jakträtt och jaktutövning befordra viltbrådsstammens skydd och förkovran, måste vid lagstiftningens utformande avsevärd hänsyn tagas till det ostridiga förhållandet, att förekomsten av vissa viltbrådsarter medför fara för skadegörelse. En jämförelse blir därför erforderlig mellan å ena sidan jakt- och naturskyddsintressena samt å den andra de ekonomiska värden, som kunna hotas genom sådan skadegörelse.

I betänkandet har härom anförts, att även om utvecklingen kommer att gå i den riktningen, att jakten får ökad betydelse för folkhushållet, så kommer den dock att vara en binäring, varför vid kollisioner mellan jakten och andra näringar, främst jordbruket och skogsskötseln, jakten måste vika. Även om det får anses vara den enskilde jordägarens ensak, om han vill å sin mark tåla de skador å gröda, skog eller planteringar, som kunna bliva följden av ett talrikt villebrådsbestånd, så medför villebrådets rörlighet, att skadegörelsen sällan kan begränsas till den ifrågavarande jordägarens mark. I anslutning härtill har i tredje stycket av förevarande paragraf som allmän regel upptagits bestämmelsen, att jaktvården städse skall bedrivas under hänsynstagande till jordbrukets och skogsskötselns ävensom andra näringars intressen. Härjämte ha föreslagits särskilda bestämmelser i syfte att möjliggöra vidtagande av åtgärder mot skadegörande villebråd.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse, att förslaget genom åtskilliga stadganden vill avhjälpa den brist hos gällande jaktlag, som kännetecknas av att densamma icke innehåller några bestämmelser om skyldighet att hålla viltstammen vid måttlig storlek. Det synes nämligen utskottet vara uppenbart, att, därest man vill giva lagstiftningens stöd åt strävandena att genom jaktvård förkovra villebrådsstammen, man även måste i lagen skänka beaktande åt de rättmätiga intresset hos näringarna och främst då de, till vilka jakten utgör binäring, att icke bliva tillfogade ekonomiskt avbräck genom alltför intensiv jaktvård. Ej endast omsorgen om den enskildes ekonomi utan även nationalekonomiska synpunkter kräva ett dylikt hänsynstagande. Den i sådant syfte i 1 § tredje stycket föreslagna bestämmelsen, innebärande en i förpliktelsens form given erinran om nödvändigheten för jaktvårdaren att mot varandra väga de ifrågavarande intressena, finner utskottet väl lämpad för ändamålet.

Utskottet vill tillstyrka att åt jakträttsbegreppet gives den i förhållande till gällande lag vidare innebörd, som framgår av paragrafens första stycke. Med anledning av hemställan i motionen I: 240 att ur det ifrågavarande stycket skall uteslutas orden »samt deras ungar ävensom tillägna sig sådana fåglars bon och ägg» får utskottet anföras följande. Det lär vara obestridligt att enligt gällande lag jakträtten omfattar jämväl däggdjurens och fåglarnas ungar. Huruvida detsamma är förhållandet med fåglarnas bon och ägg är, såsom framgår av lagrådets utlåtande och vad departementschefen i anledning därav yttrat, ej fullt otvetydigt. Oberoende härav delar utskottet departementschefens uppfattning, att jakträtten bör omfatta jämväl fåglarnas bon och ägg. Denna utskottets åsikt är grundad även på djurskyddsvänliga skäl. Enligt jaktstadgan är det förbjudet att under fridlysningsstid taga eller förstöra fridlysta fåglars bon och ägg. Rätten att åtala överträdelse här emot tillkommer visserligen en var, men i de flesta fall torde det vara på jakträttsinnehavarens tillskyndan som beivrande sker. Viktigare är emellertid att ägg- eller boplundring liksom borttagande av ungar förebygges, och härvidlag torde man främst ha att lita till jakträttsinnehavarens medverkan. Såsom framgår av vad utskottet tidigare anfört ingår skyddandet av

villebrådet som ett moment i jaktvården. Undantagas ungar samt ägg och bon från jakträtten, bli de var mans egendom och förlora alltså det skydd som jakträtten medför. Jakträttsinnehavarens intresse av att beivra överträdelser av fridlysningsbestämmelserna torde av lätt insedda skäl även komma att minska. Då ett bifall till motionärens hemställdan följaktligen kan befaras komma att rent av motverka det djurskyddsvänliga syfte, som torde vara grunden för densamma, har utskottet icke kunnat förorda bifall till motionen i denna del.

5 §.

I 2 mom. av paragrafen ha upptagits bestämmelser angående jaktutövningen å område, hörande till järnväg, spårväg eller kanalverk. Å sådant område skall enligt förslaget ej få idkas jakt, med mindre fråga är om åtgärder, som erfordras för trafikanläggningens skyddande mot skada av villebråd. I anslutning härtill har föreslagits *dels* i 29 § 1 mom. att överträdelse av det sålunda stadgade förbudet skall anses såsom olovlig jakt å annans jaktområde, *dels* i 30 § tredje stycket att med förverkat villebråd, som dödat eller fångats å område som sägs i 5 § 2 mom., skall förfaras på sätt i 36 § stadgas, *dels ock* i 34 § första stycket att allmän åklagare skall äga föra talan i fråga om olovlig jakt å sådant område.

I en utskottet tillhandakommen skrivelse från södra Älvsborgs läns jaktvårdsförening har föreslagits det ytterligare undantaget från förbudet i 5 § 2 mom., att jakt å där omförmält område skall få utövas jämväl av den som innehar jakträtten å mark, belägen intill anläggningen, då han av anläggningens ägare erhållit tillstånd att jaga.

Vad jaktvårdsföreningen anfört och föreslagit i nämnda skrivelse ger utskottet anledning att något beröra huru enligt utskottets mening ifrågasättande stadgande bör tolkas. Utskottet vill sålunda till en början framhålla, att ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag visserligen innebär, att å det område, som är taget i anspråk för själva trafikanläggningen, i allmänhet icke får idkas jakt, men att anläggningens ägare därför icke upphör att vara jakträttsinnehavare med därav följande befogenhet bland annat att tillvarata och förfoga över å anläggningens område anträffat fallvilt jämlikt de i sådant avseende i 18 § givna reglerna. Vad åter angår en jakträttsinnehavare å intilliggande mark läser stadgandet hindra honom att, oberoende av om han befinner sig å egen mark eller å område, som hör till trafikanläggningen, nedlägga villebråd som uppehåller sig å berörda område. Ej heller torde han äga släppa hund å området. Däremot utgör stadgandet i och för sig intet hinder för en jakträttsinnehavare, som har mark på bägge sidor om trafikanläggningen, att vid förflyttning från den ena till den andra sidan beträda trafikanläggningens område. Jämlikt 20 § är han beviskyldig för att därvid ha befunnit sig i lovliga ärenden, men i betraktande av, bland annat, vad utredningsmannen vid sistsagda paragraf anfört, torde presterandet av erforderlig bevisning härutinnan icke komma att bereda honom särskild svårighet. Det synes slutligen utskottet kunna antagas, att, såvitt rör

hund, tillhörig jakträttsinnehavare med mark å endera eller bägge sidorna av trafikaneläggningen, bestämmelserna i 22 § om rätt att under lovlig jakttid upptaga hund skola i fråga om sådan anläggnings område vinna tillämpning allenast när särskilda skäl föreligga därtill.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och då utskottet finner det ifrågasvarande förbudet lämpligt såväl ur allmän jaktvårdssynpunkt som av hänsyn till trafiksäkerheten, vill utskottet förorda bifall till Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

7 §.

I anslutning till paragrafen har i motionen I: 240 hemställts *dels* att vad i samma paragrafs första stycke stadgas om undantag för rätt till jakt efter älg måtte utgå, *dels* ock att i nämnda paragraf eller i särskild ny paragraf måtte införas en bestämmelse om att den obesuttna befolkningen i fjälltrakter och därmed likvärdiga områden tillerkännes företrädesrätt till jakt under den kontroll, som må kunna anses påkallad.

Då 1912 års riksdag beslutade den ändringen i Kungl. Maj:ts proposition nr 98 med förslag till lag om rätt till jakt, att innehavare av inom de sex nordligaste länen belägna skogstorp eller odlingslägenheter skulle äga jakt-rätt å torpets eller lägenhetens mark, undantog riksdagen rätten till jakt efter älg. Ett upphävande av denna, enligt utskottets mening synnerligen välbetänkta undantagsbestämmelse, som numera även avser älgjakten å kronatorp, kolonat och fjällägenheter, torde — med hänsyn till den betydande ökning av älgjägarnas antal som antagligen skulle bli följden av en sådan åtgärd — komma att bidra till ett ytterligare försvagande av den redan förut fåtaliga älgstammen i Norrland. En eventuell rätt att idka jakt efter älg synes vidare ej få nämnvärd betydelse ur försörjningssynpunkt för den enskilde brukaren, då ju till följd av de ifrågasvarande fastigheternas ringa storlek och älgarnas fåtalighet utsikterna för honom att kunna fälla älg måste bli förhållandevis små. Ej heller kan som skäl för införandet av en dylik rätt anföras, att densamma är påkallad för att dessa brukare skola genom jakt kunna hålla sig skadeslösa för älgskador, ty i de trakter, varom här är fråga, förekomma sådana nästan icke alls och, där i något undantagsfall skada sker, kan brukaren få ersättning ur älgskadefonden.

Vad beträffar motionärens hemställan i övrigt vill utskottet erinra om att jämlikt 1928 års renbeteslag å de områden, som blivit anvisade till lapparnas uteslutande begagnande, d. v. s. bland annat de flesta fjälltrakterna, jakt i regel icke må upplätas åt annan. Dock äger länsstyrelsen, därest inom sådant område upplåtelse av jakt kan ske utan fara för tillgången på vilt och utan besvärande intrång för lapparna, tillåta annan att mot avgift därstädes jämte lapparna utöva jakt. Enligt vad utskottet inhämtat pläga dylika jakttillstånd såvitt avser den tid av året, då ekonomiskt lönande jakt kan bedrivas nämligen den kalla årstiden, i första hand tilldelas ortens befolkning. Utskottet får vidare erinra om att jämlikt mom. 3:o andra stycket kungörelsen angående grunder för tillgodogörande av kronans jakträtt domänstyrelsen under vissa förutsättningar må medgiva

innehavare av skogstorp, kolonat, odlings- eller fjällägenhet rätt att idka jakt å marker, som gränsa till det upplåtna området. Slutligen föreskrives i kungörelsen den 14 juni 1929 (nr 170) angående upplåtande av kronatorp å vissa kronoparker m. m., att domänstyrelsen bör i den mån och för den tid, som prövas lämpligen kunna ske, bereda kronatorpare rätt att utan avgift jaga å visst begränsat område å angränsande kronopark.

Med hänsyn till vad sålunda anförts finner utskottet sig böra avstyrka motionen uti ifrågavarande delar.

10—12 §§.

Ägare av mindre områden kunna, såsom departementschefen framhållit, genom sammanslutning avsevärt förbättra sina möjligheter att vårda och utnyttja jakten. Utskottet finner det angeläget att så kommer att ske i största möjliga utsträckning. Erfarenheten visar emellertid att svårighet ofta föreligger att på frivillighetens väg åstadkomma dylik samverkan. För att en gensträvig jordägare icke skall genom vägran att deltaga i en planerad sammanslutning kunna omintetgöra eller försvåra grannarnas strävanden att å sina ägor bedriva rationell jaktvård, erfordras därför bestämmelser, som göra det möjligt för en majoritet av jordägare att få ett beslut om samverkan i sagda syfte genomfört. Bestämmelserna böra utformas så att de lämna minsta möjliga plats för godtycke, och i den särskilda jordägarens jakträtt bör ej få göras större intrång än som fordras för jaktvårdens rationella bedrivande. Vid bedömandet av vad som härutinnan skall vara tillåtligt eller icke måste givetvis avseende fästas vid omständigheterna i det särskilda fallet, såsom storleken av och naturbeskaffenheten hos det område, som bildas av fastigheternas ägor, tillgången på villebråd med flera förhållanden. Å andra sidan får hänsynen till det enskilda intresset ej lägga absolut hinder i vägen, då det gäller att bestämma den form för jakträttens tillgodogörande, som i betraktande av alla i sammanslutningen deltagande intressen befinnes lämpligast.

Förslagets bestämmelser om jaktvårdsområden synas utskottet innebära en i stort sett lämplig avvägning av de olika intressena. För att ett jaktvårdsområde skall kunna med laga verkan bildas har föreslagits, bland annat, att beslutet härom skall biträdas av en på visst sätt bestämd majoritet bland de av saken berörda fastighetsägarna. Enligt betänkandet skulle de, vilka biträda beslutet, utgöra minst två tredjedelar av samtliga fastighetsägare inom området och tillika äga minst två tredjedelar av marken i fråga. I Kungl. Maj:ts förslag har härutinnan föreslagits fyra femtedelar. Utskottet ansluter sig till departementschefens åsikt om det lämpliga i en skärpning i förhållande till betänkandet av den för genomförande av ett beslut om bildande av jaktvårdsområde erforderliga majoriteten. Emellertid anser utskottet, att man härvidlag icke bör gå fullt så långt som i Kungl. Maj:ts förslag och vill därför föreslå, att den kvalificerade majoriteten skall utgöra *tre fjärdedelar* i fråga om såväl antalet fastighetsägare som markarealen.

Den första fråga, som beträffande ett tilltänkt jaktvårdsområde måste besvaras, blir självfallet vilka fastigheter som skola ingå i området. Såsom i betänkandet uttalas bör det icke få förekomma, att man bildar ett jaktvårdsområde i ändamål att beröva någon frukterna av utav honom redan bedriven jaktvård. Detta uttrycker förslaget i andra punkten av 10 § 3 mom. första stycket så, att ägare av mark, som i avseende å läge, form och övrig beskaffenhet finnes lämpligen böra bestå såsom eget jaktvårdsområde, icke mot sitt bestridande må kunna tvingas ansluta sig till det under bildande varande jaktvårdsområdet. I motionen I: 224 har hemställts, att orden »lämpligen böra bestå» måtte ersättas med orden »lämpligen kunna bestå». Utskottet, som finner den i propositionen föreslagna lydelsen vara att före- draga, vill härutinnan peka på det säkerligen ej ovanliga fall att t. ex. ett till en större egendom hörande område skjuter in i grannmarkerna. Såsom tillhörande den större egendomen delar ett dylikt område dennas egenskap att kunna utgöra eget jaktvårdsområde. Å andra sidan torde det mången gång redan av områdets beskaffenhet framgå, att det lämpligen bör anslutas till det ifrågasatta jaktvårdsområdet. Den avfattning, som i propositionsförslaget givits åt det förevarande stadgandet, synes utskottet bereda tillbörligt utrymme att i dylika och liknande fall företaga möjligast rättvisa avvägning av de mot varandra stående intressena. Det må även framhållas, att vad 11 § 1 mom. första stycket ålägger länsstyrelsen att beakta vid prövningen av ett beslut om bildande av jaktvårdsområde torde innebära en garanti för att vederbörlig hänsyn skall tagas till ägarens av den större fastigheten intresse.

Jämlikt 10 § 1 mom. andra stycket skall vidare beslutet om bildande av jaktvårdsområde innehålla de huvudsakliga grunderna i fråga om, bland annat, huru jakten å området må utövas. Omständigheterna i det särskilda fallet bli tydligen här avgörande för beslutets innehåll. Utskottet vill emellertid angiva några av de alternativ, som enligt utskottets mening kunna komma i fråga. Delägarna torde sålunda kunna besluta antingen att all jakt skall utövas gemensamt eller att så skall ske allenast beträffande viss villebrådsart. Är jaktvårdsområdet mycket stort synes en uppdelning i särskilda jaktrevir kunna komma i fråga. För älgjakten torde gemensam jakt väl bli va regel. Beslutet lärer vidare kunna innehålla, att varje delägare får jaga allenast å egen mark och att han därvid skall vara underkastad de begränsningar i fråga om avskjutningen, som för varje jaktsäsong bestämmes med hänsyn till villebrådsstillgången. I ett sådant fall torde i beslutet få inryckas, att, såvitt delägarna inbördes angår, bestämmelserna i 19 § tredje stycket samt 20 och 22 §§ icke skola äga tillämpning å jaktvårdsområdet. En ytterligare möjlighet synes vara, att delägarna väl få jaga å hela området, men att för varje delägare jakt ej skall vara tillåten mer än ett visst antal dagar o. s. v. För de flesta av de nu angivna fallen lära fordras uttryckliga beslut om den grund efter vilken fördelning av villebrådet mellan delägarna skall ske.

Utskottet delar departementschefens åsikt om det lämpliga i att delägarna

i ett jaktvårdsområde konstituera sig som en jaktvårdsförening och antaga stadgar. I dessa, för vilkas antagande eller ändring torde fordras samma majoritet som för beslut om bildande av jaktvårdsområde, böra de huvudsakliga grunderna för jaktutövningen och viltvården angivas. Beslutanderätten i övrigt torde med nedan angivet undantag få enligt i stadgarna angivna riktlinjer utövas av styrelsen eller föreningssammanträdet.

I betänkandet har berörts det fall, att en person, vars fastighet finnes lämpligen böra anslutas till ett jaktvårdsområde, av ideella skäl icke vill att jakt skall idkas å hans mark. För ett sådant fall borde i fråga om jaktens utövande å jaktvårdsområdet kunna föreskrivas, att jakt å fastigheten icke finge av annan delägare i jaktvårdsområdet bedrivas, så länge ägaren icke vare sig själv eller genom annan utövade jakt å densamma. Departementschefen har anslutit sig till uppfattningen att en dylik person ej skall behöva finna sig i att andra personer jaga å hans fastighet, men har ansett uttryckligt stadgande härom icke erforderligt.

Jämväl utskottet anser, att den ifrågavarande rätten att från jaktutövningen undantaga viss mark icke behöver understrykas genom särskilt stadgande i lagen om rätt till jakt. Icke minst vid fall av upplåtelse till utomstående av en eller flera delägars rätt i jaktvårdsområdet blir det emellertid av betydelse, att dylika inskränkningar i fråga om jaktutövningen kommit att inflyta i beslutet om områdets bildande. Denna synpunkt torde böra av länsstyrelsen särskilt beaktas vid prövningen av sådant beslut. Utskottet vill därför ifrågasätta, om icke i tillämpningsföreskrifterna bör intagas bestämmelse, som erinrar om den nyssnämnda undantagsrätten.

I syfte att förebygga att genom ett beslut om bildande av jaktvårdsområde en fastighetsägare skall kunna bli berövad sin jakträtt har i 10 § 3 mom. andra stycket föreslagits ett stadgande av innebörd, att därest beslutet innefattar att rätten till all jakt eller till jakt efter viss villebrådsart skall upplåtas, vare sig till delägare eller utomstående, kräves för beslutets giltighet att det biträdes av samtliga fastighetsägare. Enligt uttalande av departementschefen bör dock detta stadgande icke utgöra hinder för enskild delägare, som ej önskar själv använda sig av sin jakträtt, att överlåta densamma å annan person.

Jämväl utskottet anser, att man genom en särskild bestämmelse bör hindra en majoritet bland fastighetsägarna att så disponera över rätten till jakt å jaktvårdsområdet att någon fastighetsägare berövas sin jakträtt. Ett dylikt stadgande bör emellertid, såsom departementschefen framhållit, icke lägga hinder i vägen för fastighetsägare att å annan överlåta den rätt till jakt å jaktvårdsområdet, som tillkommer honom jämlikt de beslutade reglerna för jaktutövningen å området. Dylik överlåtelse bör, därest flera fastighetsägare önska överlåta sin ifrågavarande rätt, naturligen även kunna ske samfällt. Innefatta alltså nämnda regler, att jakten skall utövas gemensamt å hela området, får den, till vilken delägare överlåtit sin jakträtt, samma rätt att delta i jakten, som skulle tillkommit delägaren. Detta kan annan

delägare, som ej velat överlåta sin jakträtt, således ej motsätta sig. Å andra sidan blir den sistnämnde delägaren bibehållen vid den rätt att jaga å jaktvårdsområdet han äger enligt de beslutade reglerna. Delägare, som på sätt nu sagts överlåter sin rätt till jaktvårdsområdet, får anses ha principiell skyldighet att beakta, att överlåtelsen ej sker till person, som kan antagas komma att beakta denna rätt på ett illojalt sätt. Övriga delägare böra emellertid kunna utöva viss kontroll härutinnan. Detta synes lämpligen kunna ske, t. ex. genom att i stadgarna intages föreskrift, att delägare får överlåta sin rätt i området allenast å person, som styrelsen skäligen kan godkänna. Då reglerna beträffande jaktutövningen å området bli gällande för person, till vilken delägare överlåtit sin rätt till jakt å området, följer att den rätt att få sin mark fredad mot jakt, som enligt vad tidigare anförts skall tillkomma delägare med ideella betänkligheter mot jakt, icke kommer att beröras av den omständigheten, att t. ex. en eller flera delägare utarrendera sin jakträtt.

Den ovan omförmälda bestämmelsen till skydd för enskild delägars jakt-rätt har i Kungl. Maj:ts förslag knutits till stadgandena om bildande av jaktvårdsområde. Utskottet finner det emellertid uppenbart, att stadgandet om enhällighet bland fastighetsägarna såsom förutsättning för sådan upplåtelse av jakträtt, varom här är fråga, skall gälla, vare sig avgörandet om upplåtelsen träffas i beslutet om områdets bildande eller senare. Då detta icke torde framgå med full tydlighet av Kungl. Maj:ts förslag, vill utskottet förordna, att det ifrågavarande stadgandet ges sådant innehåll, att det utan särskild hänvisning kommer att omfatta varje fall av upplåtelse genom beslut av fastighetsägarna i gemen. I samband med att stadgandets avfattning ändras i överensstämmelse härmed, torde det böra utgå ur 10 § och såsom ett 3 mom. insättas i 12 §.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag omfattar stadgandet om enhällighet vid här behandlad upplåtelse av jakträtt icke allenast upplåtelsen som sådan utan även frågan till vem upplåtelse skall ske. Ett så långt gående hänsynstagande till de särskilda fastighetsägarnas önskemål finner utskottet icke nödigt. Fastmer synes det utskottet att en vetorätt för enskild delägare i ett dylikt av principbeslutet föranlett detaljspörsmål innebär risk för att genomförandet av ett beslut om upplåtelse av jakträtten omöjliggöres eller i varje fall så förhalas, att kanske ett gynnsamt erbjudande om övertagande av jakträtten försittes till men för samtliga fastighetsägare och måhända även för jaktvården å området. Anses i det särskilda fallet vissa garantier nödiga i fråga om val av jaktarrendator m. m., synas sådana kunna skapas därigenom att i reglerna för jaktutövningen å området eller stadgarna intagas föreskrifter, exempelvis om kvalificerad majoritet i sådana frågor. Utskottet vill i anslutning till det sagda föreslå följande avfattning av det ifrågavarande stadgandet: »Ej må å jaktvårdsområde rätten till all jakt eller till jakt efter särskild villebrådsart upplåtas till annan, med mindre samtliga fastighetsägare äro därom ense.»

Av vad utskottet här ovan anförut framgår att utskottet icke kunnat ansluta sig till den i de likalydande motionerna I: 236 och II: 354 framförda

åsikten, att stadgandet i 10 § 3 mom. andra stycket bör göras tillämpligt, då beslutet om bildande av jaktvårdsområde innefattar att jakten å området skall bedrivas samfällt. Motionärernas motivering ger vid handen, att de med sitt ändringsförslag främst avse att skydda delägare med ideella betänkligheter mot jakt. Såsom utskottet tidigare framhållit lärer för detta ändamål särskilt stadgande icke vara erforderligt. I vad motionärernas hemställan går därutöver vill utskottet framhålla, att ett bifall till densamma säkerligen komme att på de flesta platser avsevärt minska betydelsen ur jaktvårdssynpunkt av möjligheten att bilda jaktvårdsområde.

Utskottet vill härefter upptaga till behandling de ytterligare motioner, som väckts i anslutning till förevarande spörsmål.

I motionen I: 239 har hemställts om sådan ändring av 10 § 3 mom. första stycket, att de i paragrafen föreslagna majoritetsiffrorna skola uppnås bland de vid i laga ordning utlyst sammanträde personligen eller genom fullmakt representerade fastighetsägarna. Utskottet vill i anledning härav framhålla, att, därest bland fastighetsägarna icke förefinnes så stort intresse för bildandet av ett jaktvårdsområde att de personligen eller genom lagligen befullmäktigat ombud komma tillstådes vid ett å platsen hållet sammanträde, detta torde få anses utgöra bevis för att jaktvårdsområdet icke bör komma till stånd. Med hänsyn härtill och då exempelvis varken i lagen om gemensambetsfiske eller 1 kap. jorddelningslagen annan grund finnes stadgad för beräkandet av majoritet bland de i viss fråga röstande, finner utskottet sig icke kunna förorda bifall till motionen.

I motionen II: 355 har gjorts hemställan att skälig hänsyn måtte tagas till att nuvarande jaktvårdssammanslutningar, trots att de uppkommit genom frivilligt arrendeavtal, måtte erhålla samma rättsliga ställning som de här avsedda jaktvårdsområdena samt att möjlighet beredes för icke jordägande jaktvårdare att taga initiativ till bildande av jaktvårdsområden.

Utskottet får härtill anföra, att då ett beslut om bildande av jaktvårdsområde enligt förslaget skall gälla jämväl mot ny fastighetsägare, det icke lärer kunna komma i fråga att genom stadgande i lag överflytta beslutanderätten till annan än fastighetens ägare. Om och i vad mån denne vill åt annan uppdraga att utöva denna beslutanderätt är en fråga, som synes falla utanför lagstiftningens område. Ej heller lärer befogenheten att taga det formella initiativet till bildande av jaktvårdsområde kunna tillerkännas annan än fastighetsägare, vilket dock icke torde hindra icke jordägande jaktvårdsintresserade personer att genom upplysnings- och propagandaverksamhet söka åstadkomma möjligast flitiga tillämpning av de i förevarande avseende givna bestämmelserna.

13 §.

Jämväl utskottet anser ett borttagande av den fria jakten å öppna havet och de s. k. ödeskären lämpligt såsom medel att stävja den där bedrivna, okontrollerade nöjes- och okynnesjakten. Utskottet ansluter sig vidare till departementschefens åsikt att i stadgandet härom bör göras undantag för

den befolkning i skärgårdarna och vid kusten, för vilken jakten efter säl och sjöfågel har avsevärd betydelse ur näringssynpunkt. Ett dylikt undantag innebär med andra ord, att den rättighet att jaga å förevarande områden, som jämlikt 7 § i gällande jaktlag tillkommer jämväl nämnda befolkning, i viss utsträckning fortfarande skall tillkomma densamma.

I skrivelse till utskottet har emellertid Stockholms läns fiskareförening anfört, att sistnämnda lagrum i vad rör uttrycket »klippor och skär som ej höra till visst hemman» i domstolspraxis givits en tolkning, som enligt föreningens mening medförde, att det föreslagna stadgandet komme att för fiskarbefolkningens del sakna praktisk betydelse. Enligt nämnda praxis skulle nämligen den omständigheten att klippor eller skär en gång tillhört visst hemman, ehuru de sedermera genom skattläggning eller annorledes avskilts därifrån, medföra att de ej fölle under begreppet »klippor eller skär som ej höra till visst hemman». I skrivelsen har hemställts, om ett tillägg till den föreslagna 13 § i syfte att förebygga en dylik tolkning.

Utskottet har vidare inhämtat, att kammarkollegium med anledning av till kollegiet remitterade framställningar, bland andra från nyssnämnda förening, i skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 februari 1938 hemställt om uppdrag att verkställa utredning om förefintligheten av holmar, klippor och skär av krononatur, vilka icke höra till något visst hemman, inom ett lämpligt område av Stockholms läns yttre skärgård. Vidare har kollegiet hemställt, att Kungl. Maj:t efter nämnda utrednings slutförande måtte taga i övervägande lämpligheten av en utredning rörande den framtida dispositionen av de yttre skärgårdarna i nämnda län.

De i skrivelsen till utskottet berörda spörsmålen äro uppenbarligen av den art, att de icke kunna avgöras i lagen om rätt till jakt. Icke endast för fiskarbefolkningen utan även ur naturskyddssynpunkt lär det emellertid vara av betydelse att få klarlagt omfattningen av kronans äganderätt till holmar, klippor och skär i de yttre skärgårdarna. Då de av kammarkollegium föreslagna utredningarna torde kunna bidra till att skingra rådande ovisshet härutinnan, vill utskottet framhålla det önskvärda i att dessa utredningar komma till stånd. Oberoende härav finner utskottet det önskvärt, att åtgärder för bevakande av kronans rätt till ifrågavarande holmar, klippor och skär vidtagas mera allmänt än vad hittills torde varit fallet.

För en rätt tillämpning av 13 § blir tydligen innebörden av uttrycket »annan jakt än sådan som den bofasta kustbefolkningen av ålder bedrivit» av avgörande betydelse. Till den bofasta kustbefolkningen lära enligt utskottets mening få hänföras först och främst de som man i dagligt tal åsyftar med denna benämning, d. v. s. personer som antingen helt och hållet eller jämsides med ett mindre jordbruk eller annan hantering hämta sin utkomst ur havet. De torde så gott som undantagslöst vara varaktigt bosatta vid kusten eller i skärgårdarna. Till nämnda kategori torde ock säljägarna kunna räknas. Vidare omfattar den bofasta kustbefolkningen den vid fyr- och lotsplatserna anställda personalen. Men hit synas ock få räknas olika

mindre hantverkare och yrkesutövare, som äro varaktigt bosatta i skärgårdarna eller vid kusten och för vilka det villebråd, varom här är fråga, kan sägas vara av en mera påtaglig betydelse ur närings synpunkt. Att i fråga om de sistnämnda yrkesgrupperna draga den riktiga gränsen lärer väl stundom erbjuda svårigheter, men enligt utskottets mening komma i de flesta fall förhållandena på platsen att härutinnan erbjuda tillräcklig ledning. Att märka är härvidlag att jämlikt grunderna för stadgandet lärer ingen jakt i sport- eller förströelsesyfte få utan vederbörligt tillstånd äga rum å ifrågasvarande områden. Såsom tillåten torde alltså få anses — förutom den rena husbehovsjakten — allenast sådan jakt som bedrives i syfte att genom det nedlagda villebrådet, vare sig detta konsumeras eller försäljes, erhålla ett nödvändigt tillskott till livsuppehållet, vilket på grund av förhållandena på platsen eljest icke är att påräkna.

Utskottet får alltså med nu gjorda erinringar förorda bifall till Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

15 §.

Den rätt att döda och behålla vissa uppräknade djur, som enligt 1 mom. första stycket i förevarande paragraf föreslås skola tillkomma icke jaktberättigad gårds- eller trädgårdsinnehavare och vartill motsvarighet finnes i 13 § av gällande jaktlag, har som känt är trätt i stället för den tidigare medgivna rätten att döda och behålla de uttryckligen såsom skadliga betecknade djurarterna. Utskottet vill med anledning därav framhålla vikten av att den ifrågasvarande rätten begagnas med urskillning. Den bör alltså icke få utövas i annat fall än då djur, tillhörande någon av de i lagrummet uppräknade arterna, inkommit i gård eller trädgård i tydlig avsikt att föröva skadegörelse eller djuret tillhör art, vars allmänna egenskaper äro sådana, att skadegörelse ändock kan befaras. Härav lärer i sin tur följa att ett inlockande av dylikt djur i avsikt att tillgodogöra sig detsamma icke kan anses inbegripet under den i lagrummet medgivna rätten.

I andra stycket av samma moment medgivas de i första stycket nämnda personerna rätt att döda björn, lo eller örn, som inkommer i gård eller trädgård. Vad utskottet anfört i fråga om den jämlikt första stycket medgivna rätten gäller tydligen i lika hög grad den rätt varom i andra stycket är fråga. Men utskottet vill i anledning av hemställan i motionen I: 238 därjämte föreslå, att örnen helt undantages från tillämplighetsområdet för ifrågasvarande paragraf. Visserligen har i förslaget angelägenheten av att skydda den fåtaliga örnstammen såtillvida beaktats, att örnen jämställts med björn och lo i stället för att såsom i gällande lag hänföras till den grupp djur, varom stadgas i första stycket. Det ökade skydd, som härigenom beretts örnarna, synes utskottet emellertid icke vara tillräckligt för att hindra att örnar, som inkomma i gård eller trädgård, bliva dödade i oträngt mål. Härtill kommer att, såsom i motionen framhållits, örnen är lätt att bortskrämma, varför eventuell skadegörelse alltså kan förebyggas utan att örnen dödas. Utskottet ansluter sig vidare till uttalandet i motionen att, för

den händelse örn bevisligen förgripit sig å tamdjur, Kungl. Maj:t bör, i likhet med vad som är fallet vid dylik skadegörelse av björn eller lo, kunna bereda den skadelidande ersättning av statsmedel.

I förevarande paragraf återfinnes det första stadgandet i förslaget, som berör *björnen*. Utskottet vill i anledning härav hänvisa till den redogörelse för den i betänkandet intagna utredningen i den s. k. björnfrågan och de därav föranledda förslagen, som återfinnes i inledningen till utskottets utlåtande. Utskottet har icke något att erinra mot att de bestämmelser, som sammanhånga med fridlysningen av björnen, få inflyta i jaktstadgan. Vad därutinnan i betänkandet föreslagits synes utskottet ändamålsenligt såsom möjliggörande en rättvis avvägning mellan de olika intressena. Den uppmjukning av villkoren för rätt till ersättning för skada av björn, som förslaget till lag om ändrad lydelse av 2 § nationalparkslagen innehåller, finner utskottet välbetänt. Ej heller har utskottet något att erinra mot att villkoren för rätten till dylik ersättning, såvitt angår annan mark än nationalpark, utformas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som föreslagits i betänkandet. Spörsmålet att hålla lapparna skadelösa för förluster till följd av björnens angrepp å de späda renkalvarna synes utskottet jämväl kunna lösas i ungefärlig överensstämmelse med de i betänkandet uppdragna riktlinjerna. Utskottet vill därjämte framhålla angelägenheten av att, såsom i betänkandet antytts, proceduren vid ersättningsfrågornas behandling göres så enkel och för ersättningssökanden litet betungande som möjligt. Vad utskottet sålunda anfört i fråga om björnen bör i tillämpliga delar även kunna gälla lo och örn.

Vidkommande innehållet i förevarande paragraf i övrigt har i de likalydande motionerna I: 236 och II: 354 hemställts, att det i paragrafen ävensom i 17 § förekommande uttrycket »gård eller trädgård» måtte utbytas mot den mera fullständiga beskrivningen »gård, trädgård, hönsgård eller annat inhägnat område för uppfödning eller odling av pälsdjur, vattenfåglar, andra smådjur eller fisk». Utskottet får i anledning härav anföra, att såvitt utskottet har sig bekant, uttrycket »gård eller trädgård», vilket infördes i jaktlagstiftningen år 1912, hittills icke föranlett tolkningssvårigheter. Med hänsyn till att förevarande paragraf giver icke jaktberättigad gårds- eller trädgårdsinnehavare rätt att döda och behålla även specifikt jaktbara djur synes det utskottet av vikt, att stadgandet tolkas restriktivt jämväl i fråga om uttrycket »gård eller trädgård». Så t. ex. bör icke den omständigheten att ett stycke av en åker besås med köksväxter föranleda, att denna del av åkern blir att anse såsom trädgård. Ej heller synas några kaninburar, placerade i en skogsbacke, ge upphov till en »gård». Å andra sidan torde man, därest man, såsom i motionen förutsatts, uppställer kravet på inhägnad såsom något för de där uppräknade anläggningarna utmärkande, kunna föranleda tolkningssvårigheter och därav följande tvistigheter. Utskottet finner följaktligen motionerna icke böra föranleda ändring i Kungl. Maj:ts förslag.

24 §.

Såsom utskottet vid 1 § anfört har förslaget beaktat det rättmätiga intresset hos näringarna att icke bliva tillfogade ekonomiskt avbräck genom alltför intensiv jaktvård. Till det i tredje stycket av 1 § givna allmänna stadgandet härom ansluta sig bestämmelserna i 24 § 1 mom. Utskottet finner desamma väl ägnade att tillgodose såväl odlare- som jaktvårdsintresset. För att ett föreläggande att vidtaga åtgärder av här avsett slag icke skall kunna av en jakträttsinnehavare opåtalat negligeras, erfordras tydligen bestämmelser, som stadga viss påföljd för underlåtenhet att ställa sig föreläggandet till efterrättelse. Man synes härvid ha att välja mellan att antingen utsätta vite och skadeståndsskyldighet eller att förordna om sådan tvångsjakt, som föreslagits i sista punkten av momentets första stycke. Enligt utskottets mening kan en vitesbestämmelse befaras i många fall icke medföra önskad effekt. Inför hotet om tvångsavjagning torde däremot en jakträttsinnehavare icke töva att vidtaga de av länsstyrelsen eller, i sista hand, av Kungl. Maj:t såsom nödiga befunda åtgärderna. På grund härav och då utskottet icke kan finna, att ett förordnande om tvångsavjagning är mera stridande mot gängse rättsuppfattning än ett utkrävande av skadestånd, kan utskottet icke ansluta sig till den i motionen I: 224 uttalade uppfattningen, att stadgandet om jakt efter förordnande och de därmed sammanhängande bestämmelserna i vissa andra paragrafer skola utgå.

26 §.

Såsom i betänkandet framhållits lär det kunna förväntas, att en lagstiftning för jaktvårdens främjande får betydelse redan genom att understödja skapande av en opinion i önskad riktning samt genom att påverka enskilda jägare och andra. Utskottet, som inledningsvis anslutit sig till denna uppfattning, förmenar dock, att dessa verkningar måste antagas få en ganska begränsad räckvidd. För att de till jaktvårdens fromma givna föreskrifterna skola få en allmännare betydelse erfordras enligt utskottets åsikt, att deras omsättande i praktiken förbindes med en under medverkan av personer med sakkunskap, förmåga till initiativ och auktoritet bedriven upplysnings- och organisationsverksamhet. Denna kräver för sitt utförande icke obetydliga penningmedel. De lokala jaktvårdssammanslutningarna, vilkas yttersta förgreningar utgöras av jaktvårdsområdena, torde för att kunna fylla sin uppgift i många fall bliva i behov av understöd i olika former. Åtskilliga jakt- och naturvårdande åtgärder av mera allmänt intresse ha hittills fått stå tillbaka av brist på medel. Utskottet, som med dessa exempel allenast velat antyda en del av de uppgifter för jaktvårdsarbetet, vilkas genomförande är beroende av att medel för ändamålet stå till förfogande, ansluter sig till grundtanken i Kungl. Maj:ts förslag att de nödiga medlen skola åstadkommas av de jagande själva, främst genom erläggande av s. k. jaktvårdsavgift. Utskottet biträder vidare förslaget att jaktvårdsavgifterna skola bilda en jaktvårdsfond, vilken efter Konungens bestämmande skall användas till främjande av jaktvården inom riket, ävensom att

för sådant ändamål jämväl skola användas de övriga medel, som enligt förslaget eller särskilda stadganden skola tillföras fonden. Ett förslag till fördelning av jaktvårdsfondens medel på olika ändamål återfinnes i ett statsrådsprotokollet för den 5 februari 1937 bifogat utkast till jaktstadga. Utskottet finner nämnda förslag vara i huvudsak lämpat att läggas till grund för de blivande bestämmelserna i ämnet. Såsom emellertid framgår av ett av utskottet denna dag avgivet utlåtande (nr 54) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 47 angående älgavgifter m. m. har utskottet lämnat utan erinran ett uttalande av föredragande departementschefen, att viss brist i den föreslagna älgskadefonden för södra Sverige skall få fyllas med medel ur jaktvårdsfondens. Då storleken av det härför erforderliga beloppet icke för närvarande låter sig beräkna, synes det utskottet lämpligt att med fastställandet av fördelningsgrunden för jaktvårdsfondens får anstå tills någon erfarenhet vunnits därutinnan. Utskottet förutsätter därvid att jaktvårdsfondens icke kommer att tagas i anspråk för ersättande av älgskador i sådan utsträckning att de ändamål, för vilka jaktvårdsmedlen egentligen äro avsedda, bliva i mera avsevärd grad tillbakasatta. Ej heller har utskottet, som finner det lämpligt att de närmare bestämmelserna om jaktvårdsavgifterna intagas i jaktstadgan, något att erinra mot att jaktvårdsavgifternas belopp varieras, allt eftersom den genom avgiftens erläggande förvärvade behörigheten att jaga skall omfatta mindre eller större del av riket. Utskottet har därvid utgått ifrån att intet hinder kommer att föreligga för en jägare, som erlagt t. ex. en sockenavgift, att, därest han får tillfälle att jaga å plats utanför nämnda avgifts giltighetsområde, erlägga ytterligare en eller flera sockenavgifter. Med hänsyn härtill och till sockenavgiftens ringa belopp torde behov ej föreligga att, såsom i motionen II: 347 hemställts, bereda möjlighet för utfärdande av jaktkort för viss kortare tid. Vidkommande storleken av avgifterna vill utskottet, som icke anser sig kunna förorda en så stor höjning av läns- och riksavgifterna som föreslagits i motionen II: 344, ifrågasätta, om icke dessa avgifter lämpligen skulle kunna höjas till förslagsvis respektive 10 och 25 kronor.

Vidkommande härefter frågan huruvida ägare och med honom jämlikt 7 § i jakträttsligt avseende likställd brukare av fastighet skola i fråga om jakt å den ägda eller brukade fastigheten vara skyldiga att erlägga jaktvårdsavgift ha i de avgivna motionerna olika yrkanden framställts. Å ena sidan har i motionen I: 237 hemställan gjorts, att den föreslagna undantagsbestämmelsen för ägare och brukare måtte utgå, medan å andra sidan i motionerna I: 224, I: 236 och II: 354, likalydande, samt II: 344 hemställts, att den ägare och brukare medgivna befrielsen måtte utvidgas till att avse sådan ägares eller brukares hemmavarande familjemedlemmar.

Såsom utskottet ovan anfört är ändamålet med uttagandet av jaktvårdsavgift att skaffa medel till jaktvårdsarbetets bedrivande. De frukter i form av förbättrad villebrådstillgång detta arbete giver å en viss mark komma främst den tillgodo, som där utövar jakt. Oberoende av om denne är ägare

eller med ägare likställd brukare av marken synes han därför enligt utskottets mening böra genom erläggande av jaktvårdsavgift lämna sitt bidrag till kostnaderna för den uppnådda förbättringen. Utskottet föreslår därför, att första stycket av 1 mom. i 26 § erhåller följande ändrade lydelse: »Den som vill utöva jakt vare pliktig erlægga jaktvårdsavgift.»

I anslutning till vad utskottet här ovan föreslagit i fråga om skyldigheten att erlægga jaktvårdsavgift vill utskottet föreslå, att bestämmelserna i 2 mom. av 26 § ändras därhän att *dels* stadgandet att bestämmelserna om jaktvårdsavgift icke skola äga tillämplighet i fråga om jakt, varom förmåles i 13 §, utgår, *dels ock* stadgande införes därom att nämnda bestämmelser icke skola äga tillämplighet i fråga om dödande i gård, trädgård, anläggning för fruktodling eller plantskola av sådant djur, som avses i 15 §.

Vidkommande bestämmelserna om jaktkort i andra stycket av 1 mom. samt 4 mom. vill utskottet framhålla det önskvärda i att jaktkorten komma att tillhandahållas de jagande på sätt, som innebär minsta besvär och omgång, och i varje fall utan annan kostnad än själva jaktvårdsavgiften. Ett tillmötesgående av detta önskemål synes kunna föranleda att å landet jämväl annan befattningshavare än landsfiskal skall kunna komma i fråga som utfärdare av jaktkort.

I de likalydande motionerna I: 236 och II: 354 har framhållits, att många av landets s. k. jägare icke fyllde de personliga anspråk, som borde ställas på dem, som tillåtes hantera jaktvapen. Dessutom bedreves ofta jakten som ett sällskapsnöje i förening med en förtäring av rusdrycker, som säkerligen icke vore utan skuld till de många beklagliga jaktolyckorna. Motionärerna ha därför hemställt, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att de blivande bestämmelserna om utfärdande av jaktkort måtte givas en sådan avfattning, att personer, vilka missbrukade spritdrycker, skulle kunna förvägras eller berövas jaktkort i likhet med gällande bestämmelser beträffande körkort.

I motionen II: 346 har hemställts, att riksdagen måtte komplettera förslaget till lag om rätt till jakt i syfte att humanisera jakten och minska riskerna för djurplågeri. Lagen borde bereda djuren skydd mot onödig grymhet till följd av inkompetens hos jägaren, olämpligt vapen eller olämplig ammunition. Sålunda har i motionen föreslagits viss minimiålder, 18 år, för rätt att idka jakt, för vars utövande jaktkort erfordras enligt förevarande paragraf. För erhållande av jaktkort borde därför städse fordras bevis om uppnådd minimiålder. Som ett ytterligare villkor för erhållande av jaktkort borde uppställas krav på prövad skjutskicklighet. Häri inbegreps även allmän lämplighet (lugn, omdöme, god syn och insikt i gällande jaktlagar, bestämmelser om djurplågeri o. dyl.). I fråga om själva jaktsättet borde förbud införas mot jakt med hagel mot större villebråd. Likaså borde jakt med kula endast få förekomma, då refflat gevär användes, ej vid jakt med slätborrat gevär.

Det torde tyvärr icke så sällan förekomma, att jakt utövas av personer, som icke äro därför lämpade, antingen deras olämplighet består i bristande för-

måga att handha jaktvapen eller andra jaktredskap eller i att de sakna omdöme, självbehärskning, förståelse för människans förpliktelser mot den levande naturen eller personliga egenskaper i övrigt, som böra förefinnas hos utövare av en verksamhet sådan som jakten. Förbättrade förhållanden härutinnan synas dock säkrast kunna ernås genom upplysningsverksamhet och det torde bli en viktig uppgift inom jaktvårdsarbetet att på detta område leda och fostra landets jägare. Härutinnan torde jaktvårdsområdenas ledare och övriga delägare kunna genom föredöme och personlig påverkan komplettera den av den frivilliga jaktvårdsorganisationen bedrivna rådgivande och upplysande verksamheten. Genom bestämmelser i lag torde där-
emot litet vara att vinna, främst beroende på svårigheten att kontrollera deras efterlevnad. Så t. ex. bör ett intyg om skjutskicklighet för att ha något värde vara föregånget av inför kompetent person avlagda prov. Möjlighet att föranstalta om sådana prov saknas för närvarande. Ett intyg om nykterhet torde här lika litet som i fråga om förande av motorfordon hindra spritförtäring med ty åtföljande olyckshändelser. För att ett indragande av jaktkort skall ha avsedd effekt, måste man ock kunna hindra den av indragningen drabbade att få ett nytt jaktkort. Detta torde icke låta sig göra annat än med en vidlyftig och kostsam apparat för registrering av utfärdade och indragna jaktkort. Erinras bör ock att i ingen av de ifrågavarande motionerna förutsättes allmän skyldighet att lösa jaktkort. Av nu anförda skäl kan utskottet icke förorda bifall till motionerna i denna del.

Vad åter angår de i motionen II: 346 föreslagna bestämmelserna rörande jaktsättet i syfte att förebygga djurplågeri vid jakt, finner utskottet dessa värda att övervägas. Bestämmelserna ha emellertid sin plats i jaktstadgan, varför utskottet allenast vill här uttala, att utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t vid utarbetande av den nya jaktstadga, som torde kunna förväntas, därest förslaget till lag om rätt till jakt antages, kommer att skänka tillbörligt beaktande åt de djurskyddsvänliga synpunkterna.

Utskottet vill till sist i samband med förevarande paragraf framhålla vikten av att det med stöd av jaktvårdsfonden bedrivna jaktvårdsarbetet kommer att läggas på bredast möjliga bas och under hänsynstagande till de olika på jaktens område representerade intressena. Då, såsom departementschefen framhållit, med genomförandet av den i betänkandet föreslagna jaktvårdsorganisationen lærer få anstå tills vidare, synes ansvaret för jaktvårdsarbetet komma att främst åvila den nuvarande helt frivilliga jaktvårdsorganisationen, d. v. s. Svenska jägareförbundet och dess underavdelningar i länen. Häremot torde intet annat vara att erinra än att det för jaktvårdsarbetets behöriga bedrivande enligt nyss angivna riktlinjer blir av betydelse, att jämväl förbundet utvidgar sin bas och sålunda söker draga till sig — även i form av kollektiv anslutning — de ute i bygderna verk-
samma jaktvårdssammanslutningarna och icke minst de, som bildas med stöd av de föreslagna bestämmelserna om jaktvårdsområden. Utskottet vill

därjämte ifrågasätta, om icke de befintliga länsjaktvårdsföreningarna skulle kunna i sin nuvarande frivilliga form bereda plats i sina beslutande organ för representanter för hushållningssällskap och landsting med flera i enlighet med de riktlinjer, som härför uppdragits i betänkandet. I fråga om kontrollen över jaktvårdsmedlens användning förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t kommer att utfärda de därför nödiga bestämmelserna.

27 §.

Utskottet anser sig ej böra motsätta sig de föreslagna grunderna i fråga om skyldigheten att inneha jaktpass, då med dessa ernås överensstämmelse med bestämmelserna i vissa handelstraktater. Utskottet vill emellertid framhålla det angelägna i att man från svensk sida eftersträvar att i detta avseende erhålla ömsesidighet. Med anledning av hemställan i motionen I: 240 får utskottet anföra, att det av internationella hövlighetshänsyn betingade stadgandet, att jaktpass ej är erforderligt för medlem av främmande makts beskickning, så mycket mindre ger utskottet anledning till erinran, som av en jämförelse mellan 26 och 27 §§ framgår, att sådan medlem skall vara skyldig erlägga jaktvårdsavgift.

28—34 §§.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot de föreslagna bestraffnings-, förverkande- och åtalsreglerna, vilka synas utskottet väl avvägda och ägnade att på ett verksamt sätt bidra till att upprätthålla respekten för lagen och utgöra ett skydd för jaktvårdsarbetet. Åtgärden att från allmänna strafflagen till jaktlagen överflytta stadgandena om olovlig jakt finner utskottet lämplig, då härigenom vinnes större reda och överskådlighet. I anledning av vad i motionen I: 229 anförts vill utskottet som sin mening uttala, att av det innehåll, som enligt 1 § första stycket givits åt begreppet jakt, synes följa, att den, som t. ex. med bil å annans mark kör över viltbråd i avsikt att tillägna sig det, kan straffas för olovlig jakt med motorfordon.

Förslaget till lag angående tillägg till 7 § lagen den 14 juni 1907 om servitut.

Förslaget har icke givit utskottet anledning till erinran.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 25 juni 1909 angående nationalparker.

Förslaget att undantaga jämväl älg och örnh från den lapparna medgivna rättigheten att jaga å område för nationalpark och således bereda dessa djurarter ökat skydd inom nationalparkerna finner utskottet välbetänkt. Under hänvisning till vad utskottet anförts vid 15 § i förslaget till lag om rätt till jakt lämnar utskottet förevarande lagförslag i övrigt utan erinran.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

A. att riksdagen i anledning av förevarande proposition må

1) med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag till lag om rätt till jakt icke kunnat oförändrat antagas, för sin del antaga ett förslag till lag i ämnet, som skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag allenast därutinnan, att 10, 12, 15 och 26 §§ erhålla följande lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

10 §.

1 mom. Ägare av särskilda fastigheter, vilkas ägor bilda ett sammanhängande område, må i ändamål att befrämja jaktvården å området besluta, att ägorna skola utgöra jaktvårdsområde. För beslutets giltighet fordras fastställelse av länsstyrelsen.

Jaktvårdsområde skall, efter vad fastighetsägarna besluta, bildas för visst antal år, lägst tio och högst tjugufem. Beslut om bildande av jaktvårdsområde skall tillika innehålla de huvudsakliga grunderna i fråga om huru å området jakten må utövas och viltvården handhavas ävensom fastighetsägares skyldighet att å sin mark tåla, anlägga eller underhålla inrättning för jaktvårdens tillgodoseende.

2 mom. Väckes förslag om bildande av jaktvårdsområde och enas icke samtliga fastighetsägare härom eller angående tiden för jaktvårdsområdets bestånd eller övriga frågor som avses i 1 mom. andra stycket, skall förslaget företagas till prövning vid förrättning på stället. Sådan förrättning skall hållas av förrättningsman som länsstyrelsen förordnar. Närmare föreskrifter rörande förrättningen utfärdas av Konungen.

3 mom. Beslut om bildande av jaktvårdsområde vare ej giltigt med mindre de vilka biträda beslutet utgöra minst *fyra femtedelar* av antalet fastighetsägare och tillika äga minst *fyra femtedelar* av den mark varom fråga är. Härvid må ägare av mark, som i avseende å läge, form och övrig beskaffenhet finnes lämpligen böra bestå såsom eget jaktvårdsområde, icke mot sitt bestridande kunna tvingas ansluta sig till jaktvårdsområde varom nu är fråga.

3 mom. Beslut om bildande av jaktvårdsområde vare ej giltigt med mindre de vilka biträda beslutet utgöra minst *tre fjärdedelar* av antalet fastighetsägare och tillika äga minst *tre fjärdedelar* av den mark varom fråga är. Härvid må ägare av mark, som i avseende å läge, form och övrig beskaffenhet finnes lämpligen böra bestå såsom eget jaktvårdsområde, icke mot sitt bestridande kunna tvingas ansluta sig till jaktvårdsområde varom nu är fråga.

Innefattar beslut om bildande av jaktvårdsområde att rätten till all jakt eller till jakt efter särskild viltbrådsart å området skall upplätas till viss eller vissa personer, fordras för be-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

slutets giltighet att samtliga fastighetsägare förenat sig därom.

12 §.

1 mom. Sedan beslut om bildande av jaktvårdsområde, varom sägs i 10 §, blivit fastställt, gälla det mot ny fastighetsägare.

2 mom. Tillkommer på grund av stadgande i 7 § jakträtten å fastighet varom i 10 § är fråga annan än fastighetens ägare, skall den omständigheten att ägaren biträder beslut om bildande av jaktvårdsområde icke lända till inskränkning i den jakträtt som sålunda tillkommer fastighetens innehavare eller brukare under besittnings- eller brukningstiden.

Vad nu stadgats skall ock i tillämpliga delar gälla om jakträtt varom är bestämt på sätt i 8 § sägs.

Har jakträtten å fastighet som varder intagen i jaktvårdsområde eljest upplåtits till någon, som icke besitter eller brukar fastigheten, äge han uppsäga jakträttsavtalet till omedelbart upphörande.

3 mom. Ej må å jaktvårdsområde rätten till all jakt eller till jakt efter särskild villebrådsart upplåtas till annan, med mindre samtliga fastighetsägare äro därom ense.

15 §.

1 mom. Inkommer räv, grävling, iller, mink, mård, hermelin, vessla, ekorre, vildkanin, igelkott, berguv, duvhök, sparvhök, korp, kråka, råka, kaja, skata, nötskrika, pilfink eller gråsparv i gård eller trädgård, have den som där bor eller innehar trädgården så ock dennes folk rätt att döda och behålla djuret, ändock att jakträtten där tillkommer annan.

Likaledes må björn, lo eller örn, Likaledes må björn eller lo, som som inkommer i gård eller trädgård, inkommer i gård eller trädgård, av av nämnda personer dödas. nämnda personer dödas.

2 mom. Har jämlikt särskilda bestämmelser rätt tillagts jakträttsinnehavaren att utan hinder av stadgat förbud döda vissa eljest fridlysta fåglar, då sådant erfordras till förekommande av avsevärd skada i trädgård, eller att, oberoende av stadgad fridlysning, avlägsna eller förstöra sådana fågelbon, som blivit byggda i eller på byggnad eller i gård och därigenom förorsaka olägenhet eller skada, ävensom i dylika bon varande ägg, skall enahanda rätt tillkomma jämväl de i 1 mom. omförmälda personerna i fråga om där avsedd gård eller trädgård.

Innehavare av trädgård, anläggning för fruktodling eller plantskola skall, ändock att han där icke äger jakträtt, hava samma rätt att inom anläggningen fälla eljest fridlyst hare, som enligt vad därom må vara stadgat är jakträttsinnehavaren medgiven. Sålunda fälld hare tillkomme jakträttsinnehavaren.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

26 §.

1 mom. Den som vill utöva jakt å annan mark än den han äger eller till vilken han har i 7 § omförmäld brukningsrätt vare pliktig erlägga jaktvårdsavgift.

1 mom. Den som vill utöva jakt vare pliktig erlägga jaktvårdsavgift.

Till bevis om att den jagande fullgjort vad honom enligt första stycket åligger skall han vid jakten medföra ett för honom utfärdat jaktkort; och vare han pliktig att vid anfordran uppvisa kortet för polisman eller med polismands befogenhet utrustad ordningsvakt för jaktbevakning, befattningshavare vid domänverket, lappfogde eller lapptillsyningsman, stiftsjägmästare eller dennes biträden ävensom för den som äger, innehar eller vårdar marken eller den eljest där äger jakträtt; skolande den befattningshavare vid domänverket, lappväsendet och stiftsnämnd sålunda tillkommande befogenheten att påfordra uppvisande av jaktkort hava avseende allenast å mark som står under hans förvaltning eller uppsikt.

2 mom. Från skyldighet att erlägga jaktvårdsavgift äro befriade:

Konungen och medlemmar av det kungliga huset;

chefen för Konungens hovjägeristat i avseende å jakt som av honom på Konungens uppdrag utövas å kronans områden;

personal vid domänverket samt lärare och elever vid skogshögskolan och skogsläroverken i avseende å jakt som enligt gällande bestämmelser av dem i deras nämnda egenskap utövas å kronans områden;

svensk eller norsk lapp vid utövning av den rättighet att jaga, som enligt vad särskilt är stadgat må tillkomma honom i vissa delar av riket;

i trakterna ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län samt skyddsskogsgränsen i Jämtlands län bofast person vid jakt med snara; samt

person som enligt 27 § är skyldig utlösa jaktpass.

I övrigt äge bestämmelserna om jaktvårdsavgift icke tillämplighet i fråga om:

jakt varom förmåles i 13 §;

jakt efter varg eller järv eller

rätten att under omständigheter, som angivas i 14 § 2 mom. och 15 §, döda i nämnda lagrum omförmälda djur.

jakt efter varg eller järv;

rätten att under omständigheter, som angivas i 14 § 2 mom., döda i nämnda lagrum omförmälda djur eller

dödande i gård, trädgård, anläggning för fruktodling eller plantskola av sådant djur, som avses i 15 §.

3 mom. Av influtna jaktvårdsavgifter skall bildas en fond (jaktvårdsfonden), vilken efter Konungens bestämmande användes till främjande av jaktvården inom riket. För sådant ändamål skola ock användas de övriga medel som enligt vad därom må vara särskilt stadgat skola tillföras nämnda fond.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

4 mom. Konungen äger bestämma jaktvårdsavgifts belopp samt ordningen för uppbörd, redovisning och fördelning av dylika avgifter ävensom för utfärdande av jaktkort.

2) antaga Kungl. Maj:ts förslag till lag angående tillägg till 7 § lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 25) om servitut; samt

3) antaga Kungl. Maj:ts förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 7) angående nationalparker;

B. att motionerna I: 224, 229, 236, 237, 238, 239 och 240 samt II: 344, 346, 347, 354 och 355 i den mån de ej blivit besvarade genom detta utlåtande icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 1 april 1938.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm*, *Granath*, *Tjällgren*, *Alfred Andersson*, *von Stockenström*, *Mannerskantz*, *Anderberg* och *Dahlström* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Björnlunda, *Olsson* i Rödningberg, *Gustafson* i Vimmerby, *Andersson* i Löbbo, *Carlström**, *Ericsson* i Sörsjön, *Liedberg* och *Sjögren*.

* Ej närvarande vid behandlingen av 26 §.

Reservationer:

I. *Beträffande 10 § 3 mom. i förslaget till lag om rätt till jakt*

av herrar *Gustafson* i Vimmerby, *Andersson* i Löbbo och *Carlström*, vilka anförde:

»Enligt utredningsmannens förslag skulle beslut om bildande av jaktvårdsområde ej vara giltigt med mindre de vilka biträda beslutet utgöra minst två tredjedelar av antalet fastighetsägare och tillika äga minst två tredjedelar av den mark fråga är. Departementschefen har i likhet med utredningsmannen funnit det önskvärt, att en övervägande majoritet av jordägare med sammanhängande marker skulle kunna genomföra beslut om

bildande av ett gemensamt jaktvårdsområde. För att förhindra att endast en enda jakträttsinnehavare, vars ägor vore belägna inom området, skulle kunna försvåra eller omöjliggöra effektiv jaktvård, har han ansett, att skyldighet under vissa förhållanden borde föreskrivas för samtliga jakträttsinnehavare att ansluta sig till det gemensamma jaktvårdsområdet. Då det enligt departementschefens uppfattning torde vara av vikt, att denna möjlighet att genomföra en sammanslutning endast tillgripes i ytterlighetsfall, har han emellertid föreslagit den ändringen i utredningsmannens förslag, att som förutsättning för bildande av jaktvårdsområde skulle gälla, att de som biträdde beslutet utgjorde minst fyra femtedelar av samtliga fastighetsägare och tillika ägde minst fyra femtedelar av marken i fråga. Vi vilja visserligen icke bestrida, att den i förhållande till utredningsmannens förslag vidtagna skärpningen i fråga om den för genomförande av ett beslut om bildande av jaktvårdsområde erforderliga majoriteten åtminstone i vissa landsdelar kan tänkas medföra, att bestämmelserna icke bliva så effektiva som önskvärt är med hänsyn till jaktvårdsintresset. Men vi anse oss å andra sidan böra understryka departementschefens uttalande därom, att möjligheten att genomföra en jaktvårdssammanslutning mot vissa av sammanslutningen berörda jordägars vilja endast bör tillgripas i ytterlighetsfall. Med hänsyn härtill och då det enligt vårt förmenande torde få anses välbetänkt att, innan tillräcklig erfarenhet vunnits rörande de praktiska verkningarna av de nya och följaktligen oprövade reglerna, ansluta vi oss härutinnan till Kungl. Maj:ts förslag.

Vi hemställa alltså,

att 10 § 3 mom. i utskottets förslag till lag om rätt till jakt måtte erhålla följande lydelse:

'Beslut om bildande av jaktvårdsområde vare ej giltigt med mindre de vilka biträdde beslutet utgöra minst fyra femtedelar av antalet fastighetsägare och tillika äga minst fyra femtedelar av den mark varom fråga är. Härvid må ägare av mark, som i avseende å läge, form och övrig beskaffenhet finnes lämpligen böra bestå såsom eget jaktvårdsområde, icke mot sitt bestridande kunna tvingas ansluta sig till jaktvårdsområde varom nu är fråga.'

II. *Beträffande 26 § förslaget till lag om rätt till jakt*

av herrar *Sederholm, Granath, Tjällgren, Olsson* i Rödningberg, *Gustafson* i Vimmerby, *Andersson* i Löbbo och *Sjögren*, vilka ansett, att utskottets motivering i fråga om 26 § bort hava följande lydelse:

»Såsom i — — — hemmavarande familjemedlemmar.

Såsom utskottet ovan anfört är ändamålet med uttagandet av jaktvårdsavgift att skaffa medel till jaktvårdsarbetets bedrivande. Då frukterna av detta arbete, bland annat i form av förbättrad villebrådstillgång, komma

dem tillgodo, som utöva jakt, synes det ock ligga närmast till hands, att varje jägare får erlägga jaktvårdsavgift oberoende av om han är ägare till marken eller ej. Den ur jordäganderätten härledda befogenheten att å egen mark idka jakt har emellertid av ålder skattats högt av landets jordbrukare, och de flesta försök att kringskära densamma ha mötts av ett bestämt motstånd. Av vad utskottet tidigare anfört och tillstyrkt framgår dock att utvecklingen på jaktens område nödvändiggjort vissa ingrepp i nämnda befogenhet. Dessa ha dock hållit sig inom ramen av vad som ur jaktvårdssynpunkt eller med hänsyn till näringarnas intressen befunnits oundgängligen erforderligt. Den inskränkning i jordägarens rätt att fritt få jaga å egen mark, som tvånget att därför behöva erlägga avgift innebär, torde för sådana jordägare, som endast jaga å egen mark, komma att framstå såsom ett obefogat ingrepp i en jordägarens av ålder tillkommande rättighet. Något av angelägenheten att skaffa erforderliga medel dikterat behov av ett dylikt ingrepp synes ej heller föreligga. Äganderättsförhållandena å marken torde nämligen i regel medföra, att idkande av jakt allenast å egen mark mera sällan förekommer. De jordägare, som äro jägare, torde därför som regel kunna förutsättas komma att under alla omständigheter erlägga jaktvårdsavgift. Det får vidare ej förbises, att det i landet finnes många jordägare, som, utan att kunna sägas vara jägare, någon enstaka gång gå ut med bössan, mindre för att idka jakt i specifik mening än för att ha den till hands, om t. ex. något skadedjur skulle korsa deras väg. För en sådan jordägare skulle det säkert te sig stötande, om han skulle bliva lagförd därför att han ej erlagt jaktvårdsavgift. Då det av lätt insedda skäl icke torde låta sig göra att i en sådan jordägares intresse medgiva undantag från en eljest en var åvilande förpliktelse att erlägga jaktvårdsavgift, synes det utskottet, att detta förhållande utgör ett ytterligare skäl mot en bestämmelse om sådan förpliktelse. Ehuru de av utskottet nu anförda skälen icke med samma styrka göra sig gällande i fråga om brukare, som avses i 7 §, vill utskottet, med hänsyn till att en dylik brukare i jakträttsligt avseende kan anses likställd med ägare, icke göra någon skillnad mellan ägare och brukare i förevarande avseende.

Vad vidare beträffar ägares eller brukares hemmavarande familjemedlemmar torde bärande skäl icke kunna förebringas för att de i fråga om skyldigheten att erlägga jaktvårdsavgift skola tillerkännas den särställning som av ovan anförda skäl ansetts böra tillkomma jordägare eller brukare. Härtill kommer att värdet av en rätt för sådana familjemedlemmar att jaga utan att ha erlagt jaktvårdsavgift måste bli mycket olika, beroende på familjemedlemmarnas antal m. m. Att däri ligger ett frö till många tvistigheter torde vara uppenbart. Med hänsyn härtill kan utskottet ej heller i denna del förorda bifall till yrkandena.

Förslagets bestämmelser i 2 mom. av 26 § ha icke föranlett annan erinran från utskottets sida än att stadgandet att bestämmelserna om jaktvårdsavgift icke skola äga tillämplighet i fråga om jakt, varom förmäles i 13 §, synes

böra förtydligas därhän, att det kommer att otvetydigt angiva, att befrielsen från skyldighet att erlægga jaktvårdsavgift skall åtnjutas allenast av den bofasta kustbefolkningen vid den jakt efter säl eller sjöfågel, som nämnda befolkning jämlikt 13 § får utöva utan tillstånd. I samband därmed torde stadgandet böra flyttas till första punkten av momentet.

Vidkommande bestämmelserna — — — nödiga bestämmelserna.»

Under åberopande av det sålunda anförda ha ifrågavarande reservanter ansett, att 26 § i utskottets hemställan bort hava följande lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

26 §.

1 mom. Den som vill utöva jakt å annan mark än den han äger eller till vilken han har i 7 § omförmäld brukningsrätt vare pliktig erlægga jaktvårdsavgift.

Till bevis om att den jagande fullgjort vad honom enligt första stycket åligger skall han vid jakten medföra ett för honom utfärdat jaktkort; och vare han pliktig att vid anfordran uppvisa kortet för polisman eller med polismans befogenhet utrustad ordningsvakt för jaktbevakning, befattningshavare vid domänverket, lappfogde eller lapptillsyningsman, stiftsjägmästare eller dennes biträden ävensom för den som äger, innehar eller vårdar marken eller den eljest där äger jakträtt; skolande den befattningshavare vid domänverket, lappväsendet och stiftsnämnd sålunda tillkommande befogenheten att påfodra uppvisande av jaktkort hava avseende allenast å mark som står under hans förvaltning eller uppsikt.

2 mom. Från skyldighet att erlægga jaktvårdsavgift äro befriade:

Konungen och medlemmar av det kungliga huset;

chefen för Konungens hovjägeristat i avseende å jakt som av honom på Konungens uppdrag utövas å kronans områden;

personal vid domänverket samt lärare och elever vid skogshögskolan och skogsläroverken i avseende å jakt som enligt gällande bestämmelser av dem i deras nämnda egenskap utövas å kronans områden;

svensk eller norsk lapp vid utövning av den rättighet att jaga, som enligt vad särskilt är stadgat må tillkomma honom i vissa delar av riket;

i trakterna ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län samt skyddsskogsgränsen i Jämtlands län bofast person vid jakt med snara: samt

person som enligt 27 § är skyldig utlösa jaktpass.

person, tillhörande den bofasta kustbefolkningen, vid den jakt efter säl eller sjöfågel, som nämnda befolkning jämlikt 13 § må idka utan tillstånd;

samt

person som enligt 27 § är skyldig utlösa jaktpass.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

I övrigt äge bestämmelserna om jaktvårdsavgift icke tillämplighet i fråga om:

jakt varom förmäles i 13 §;

jakt efter varg eller järv eller
rätten att under omständigheter,
som angivas i 14 § 2 mom. och 15 §,
döda i nämnda lagrum omförmälda
djur.

jakt efter varg eller järv eller
rätten att under omständigheter,
som angivas i 14 § 2 mom. och 15 §,
döda i nämnda lagrum omförmälda
djur.

3 mom. Av influtna jaktvårdsavgifter skall bildas en fond (jaktvårdsfonden), vilken efter Konungens bestämmande användes till främjande av jaktvården inom riket. För sådant ändamål skola ock användas de övriga medel som enligt vad därom må vara särskilt stadgat skola tillföras nämnda fond.

4 mom. Konungen äger bestämma jaktvårdsavgifts belopp samt ordningen för uppbörd, redovisning och fördelning av dylika avgifter ävensom för utfärdande av jaktkort.»
